

MET MENSEN BIDDEN OM GENEZING

Temidden van alles wat gepubliceerd is over *geloof en genezing, gebed en genezing* of de *bediening tot genezing* is onderstaande brochure *Met mensen bidden om genezing* een tamelijk evenwichtig standaardwerk van katholieke zijde. Er is door veel mensen aan gewerkt, de publicatie heeft lang op zich laten wachten. Maar bij publicatie in 1998 schreef prof. dr. Jan van der Veken uit Leuven dat dit - ook internationaal gezien - een van de beste publicaties was over dit onderwerp. Het wordt benaderd vanuit de Bijbel, de kerkgeschiedenis, de wetenschap en de praktijk.

De hele brochure is te bestellen via info@kcv-net.nl. Maar de tekst (behalve de laatste twee pagina's met aanbevolen literatuur) staat nu ook op website StuCom, www.stucom.nl, als document 0105.

Het is de vrijwel complete tekst, zoals we die anno 2003 konden terugvinden in het digitaal archief van de stichting Katholieke Charismatisch Vernieuwing (voorheen stichting Bouwen aan de Nieuwe Aarde).

Op StuCom staan in de rubriek *genezing* ook recentere publicaties.

Kees Slijkerman

MET MENSEN BIDDEN OM GENEZING

Brochure van de werkgroep
Vorming dienst van genezing en pastorale hulp

Stichting Bouwen aan de Nieuwe Aarde

Helmond 1998

Titel: Met mensen bidden om genezing

Redactie: Werkgroep *'Vorming dienst van genezing en pastorale hulp'* van de stichting Bouwen aan de Nieuwe Aarde.

Eindredactie: Karel Pouwels en Kees Slijkerman.

Uitgever/besteladres:

© 1998 Stichting Bouwen aan de Nieuwe Aarde, Prins Karelstraat 100, 5701 VM Helmond,
tel. 0492 - 55.46.44.

ISBN: 90-75190-10-7 - Eerste druk: 1998

Bijbelcitatien: met toestemming overgenomen uit de Willibrordvertaling van 1995. © Katholieke Bijbelstichting,
's-Hertogenbosch

INHOUD

Voorwoord van de voorzitter van de Landelijke Pastorale Kerngroep	3
Verantwoording	4
Hoofdstuk 1 Wat is genezing? Bidden om genezing	6
Hoofdstuk 2 Genezing in de Heilige Schrift en in de eerste eeuwen van de Kerk.	7
Hoofdstuk 3 Hernieuwde opleving sinds Vaticanum II.....	11
Hoofdstuk 4 Wonderen en wetenschap	13
Hoofdstuk 5 Onzuivere geloofsopvattingen	19
Hoofdstuk 6 Grondhouding bij het bidden om genezing.....	22
Hoofdstuk 7 Wat je tegenkomt als je zo met mensen gaat bidden om genezing:	25
- nood aan innerlijke genezing	
- nood aan genezing van herinneringen	
- oorzaken in het voorgeslacht	
- noodzaak te vergeven	
- nood aan lichamelijke genezing	
- nood aan bevrijding	
Hoofdstuk 8 Praktische toepassing in de kerkgemeenschap.....	31
Slotwoord.....	35
Aanbevolen literatuur.....	36

VOORWOORD

Velen in onze samenleving zijn niet echt gelukkig. Er is spanning, gejaagdheid, stress, doordat er in de maatschappij steeds hogere eisen worden gesteld. Tegelijkertijd zijn we ons bewust geworden dat veel mensen gekwetst en gewond zijn. Mensen zijn teleurgesteld in relaties, er is seksueel misbruik, kinderen groeien op in gebroken gezinnen. Materiële welvaart heeft niet altijd menselijk welzijn gebracht. Er wordt leegte en zinloosheid ervaren.

Er zijn steeds meer psychisch-sociale problemen, die zich vaak in lichamelijke klachten vertalen. Veel artsen en therapeuten wijden zich beroepsmatig aan de zorg voor de psychische en lichamelijke gezondheid van de mens. Daarnaast groeit het aanbod van allerlei alternatieve therapieën. En nog zijn er veel mensen die niet tot heelheid komen.

We willen met deze brochure de christelijke genezing opnieuw onder de aandacht brengen. In Jezus' levensprogramma had het genezen en bevrijden van mensen een grote plaats. Bijna een vijfde deel van de evangeliën bestaat uit teksten over genezing en bevrijding. Aan zijn leerlingen geeft Hij de opdracht om zieken te genezen en te bevrijden. Uit de Handelingen van de apostelen weten wij dat zijn eerste leerlingen vele genezingen verrichtten. De Kerk, als Lichaam van Christus, heeft de opdracht zieken te genezen en te bevrijden, want Jezus is gisteren, vandaag en altijd dezelfde. In de geschiedenis van de Kerk is deze genezende opdracht wel eens wat op de achtergrond geraakt.

De laatste 25 jaar is binnen de charismatische vernieuwing het charisma van innerlijke genezing tot ontplooiing gekomen. Ook het bidden met en voor zieken in verschillende vormen gebeurt steeds vaker. Mensen ontvangen genezing en herstel, heelwording van geest, ziel en lichaam door gebed en groei in geestelijk leven.

In deze brochure komen verschillende aspecten aan bod die met 'bidden om genezing' te maken hebben. De brochure is bedoeld om achtergrondinformatie te geven aan diegenen die zich de christelijke bediening tot genezing een plaats willen geven in de geloofsgemeenschap. De brochure laat zien hoe genezing een plaats heeft gehad in de Bijbel en in de traditie van de Kerk.

Ook wordt aandacht besteed aan het theologisch denken m.b.t. wonderen, aan de plaats van het lijden en aan de medische wetenschap.

Tenslotte worden concrete gegevens aangereikt hoe de dienst van genezing zich ontwikkeld heeft vanuit de charismatische vernieuwing. Aangevuld met enkele getuigenissen van mensen die genezing mochten ontvangen.

Tiny Pouwels

Voorzitter Landelijk Pastorale Kerngroep

VERANTWOORDING

Vertrekpunt bij het schrijven van deze brochure is geweest een referaat van prof.dr. D. Maes uit Vlaanderen. Zijn tekst is verwerkt in een bredere literatuurstudie door emeritus-pastoor J. Slegers uit Weert. Het resultaat daarvan is besproken in een brede vergadering en getoetst aan een jarenlange praktijk van bidden om genezing op verschillende plaatsen in de katholieke kerk in Nederland en Vlaanderen. Hier zijn nog een aantal kerkelijke uitspraken aan toegevoegd. Het eindresultaat is een wellicht niet steeds even vlot leesbare tekst. Het is meer een mozaiek van verschillende schrijfstijlen waarin veel belangrijke gegevens bijeen zijn gebracht.

(De redactie)

HOOFDSTUK 1

Wat is genezing? Bidden om genezing.

1. Wat is genezing?

"Genezing is een verlossend en bevrijdend handelen van God de Vader door Jezus Christus in de Heilige Geest, waarin mensen heel worden gemaakt en in gemeenschap gebracht met God, met hun medemensen en met de gehele schepping."

Deze definitie¹ van dr. M.F.G. Parmentier² geeft goed aan hoe het begrip genezing in deze brochure is bedoeld.

Het denken over gezondheid heeft de laatste honderd jaar een hele verandering ondergaan. In het verleden werd gezondheid vooral lichamenlijk begrepen. Als men geen lichamenlijke kwalen of letsels had, was men gezond. Allerlei vormen van overspannenheid en depressies, psychische stoornissen en innerlijke wonden hebben ons inmiddels geleerd dat velen ziek zijn zonder duidelijke lichamenlijke kwalen.

Vanuit de wetenschap zijn inmiddels allerlei psycho-somatische ziekteverschijnselen bekend. Lichamenlijke kwalen hebben dikwijls hun weerslag op de gemoedstoestand van de persoon en psychische stoornissen kunnen zich uiten in lichamenlijke klachten.

Bovendien is men de invloed van de maatschappij op het individu gaan bestuderen en men ontdekte dat bepaalde ziekten van het individu veroorzaakt werden door de maatschappelijke omstandigheden waarin het individu leeft. De "World Health Organisation" heeft gezondheid beschreven "niet als afwezigheid van ziekte, maar als een toestand van lichamenlijk, psychisch en sociaal welbevinden".

In deze beschrijving wordt de geestelijke en morele kant niet genoemd. De mogelijkheid moet echter open gelaten worden dat er een verband bestaat tussen ziekte en zonde. Het zondebegrip, dat vroeger te sterk benadrukt werd, is nu nagenoeg uit het gezichtsveld verdwenen.

Er zijn voldoende aanwijzingen voor een mogelijke samenhang tussen ziekte en zonde. Mensen kunnen geestelijk of lichamenlijk lijden door de pijn en het verdriet dat hen is aangedaan. Maar ook kunnen ze innerlijk verscheurd raken en ziek worden door grote zonden die ze zelf begaan hebben in hun leven. Bitterheid, wrok en onverzoenlijkheid kunnen een genezing in de weg staan.

2. Bidden om genezing

Tegen deze achtergrond willen we nadenken over de evangelische opdracht om te bidden voor genezing. Deze opdracht betekent natuurlijk niet dat iedereen altijd en overal voor iedereen moet bidden om genezing. Er moet rekening gehouden worden met een eindeloze verscheidenheid van mensen en ziekten, omstandigheden en mogelijkheden, gaven en beperktheden.

Waar het op aan komt is om op de juiste wijze en op de juiste tijd mensen gelegenheid te bieden dat er met hen om genezing wordt gebeden. Dit vraagt een zeer grote bescheidenheid en luisterbereidheid, die gepaard moet gaan met geloof en moed.

¹ Uit brochure **WAT IS DE DIENST VAN GENEZING?** - Uitg. Vuur, 1989, blz. 2.

² Dr. M.F.G. Parmentier is buitengewoon hoogleraar in de theologie van de charismatische vernieuwing, aan de VU te Amsterdam.

Altijd zal het aandachtig luisteren een eerste stap zijn. De gewone handelwijze van Jezus, zoals die doorgaans duidelijk in de evangeliën naar voren komt, is pastoraal betekenisvol. Hij dringt zich niet zo maar op. De mensen komen met hun noden naar Hem toe en vragen of Hij hen helpt en geneest.

Hoe meer Hij hierop ingaat, hoe meer mensen er komen. Maar Jezus gaat niet altijd zo maar in op hetgeen gezegd of gevraagd wordt. Hij legt de vinger op de zere plek. Wie een bediening tot genezing wil uitoefenen heeft als eerste taak te luisteren naar de mens in nood en de echte wonde te ontdekken. Dit vraagt om een onbevooroordeelde, open en respectvolle houding en een invoelend vermogen. Zich te kunnen uitspreken, terwijl men zich aanvaard en bemind weet is al genezend en geeft de persoon vaak zelf al inzicht in het probleem.

Degene die luistert mag Gods liefde vertegenwoordigen. Belangrijk is dat men a.h.w. met één oor luistert naar de confidant en met het andere oor naar God. Dit laatste om te kunnen onderscheiden welke vorm van gebed er nodig is om van God genezing te mogen verwachten.

HOOFDSTUK 2

Genezingen in de Heilige Schrift en in de eerste eeuwen van de kerk

1. Genezingen in het Oude Testament

Uit verschillende teksten van het Oude Testament blijkt dat het genezen van zieken behoort tot de messiaanse opdracht. De overtuiging dat *de Heer* allerlei kwalen geneest, zowel geestelijke als lichamelijke, is in het Oude Testament op verschillende wijzen uitgedrukt:

- *"Ik ben de HEER, uw geneesheer"* (Ex.15,26);
- *"Hij vergeeft al je misgrepen, Hij geneest al het leed dat je lijdt"* (Ps.103,3);
- *"Hij heelt hun hart, dat gebroken is, Hij verbindt hun wonden"* (Ps.147,3);
- *"Ik sluit uw wonden, uw kwalen genees Ik"* (Jer. 30,17);
- *"Want geen kruid en geen zwachtel heeft hen genezen, maar uw woord, Heer, dat alles heelt"* (Wijsh. 16,12).

Er worden ook voorbeelden van genezing gegeven:

- Een kind werd ernstig ziek en stierf. Elia bad voor hem en hij werd weer levend (*1 Kon. 17,17-24*);
- Elisa deed hetzelfde (*2 Kon. 4,33-37*) en genas ook Naäman van een huidziekte (*2 Kon. 5,1-14*);
- Verschillende vrouwen werden genezen van onvruchtbaarheid. In Jezus Sirach staat de raadgeving niet alleen de arts en de apotheek te bezoeken, maar ook te bidden om genezing. (*Sir. 38,1-15*).

Deze teksten in het Oude Testament wijzen nog niet duidelijk in de richting van een bediening tot genezing. Een profetie van Jesaja wijst wel in die richting: "dankzij zijn striemen is er genezing voor ons" (*Jes. 53,5*). In het Nieuwe Testament komt de bediening tot genezing duidelijker naar voren.

2. Genezing in het Nieuwe Testament

Uit de evangeliën blijkt dat "het dienstwerk van de genezing" voor Jezus' zending wel zó wezenlijk was dat zijn hele prediking hiermee staat of valt.

Jezus treedt als leraar op, verkondigt de Blijde Boodschap van het Koninkrijk en geneest zieken. Terwijl Jezus vele mensen van ziekten, kwalen en boze geesten aan het genezen is, zegt Hij aan de leerlingen van Johannes: "*Ga Johannes vertellen wat u hebt gezien en gehoord: blinden zien weer, kreupelen lopen, melaatsen worden rein, doven horen, doden staan op en aan armen wordt de goede boodschap verkondigd*" (Lc. 7,22).

Het Nieuwe Testament bestaat voor bijna een vijfde deel uit teksten over het genezend optreden van Jezus. Na zijn doop in de Jordaan trad Jezus op als profeet, leraar en geneesheer. En Hij geeft zijn leerlingen de opdracht om net als Hij de zieken te genezen:

- *"Als je in een stad komt waar men je ontvangt, eet dan wat men je voorzet. Genees er de zieken en zeg tegen hen: 'Het koninkrijk van God is nu dichtbij u gekomen'"* (Lc. 10,8-9);
- *"Hij (...) gaf hun de macht om onreine geesten uit te drijven en elke ziekte en elke kwaal te genezen"* (Mt. 10,1) (vgl. Lc. 9,1);
- *"Genees zieken, wek doden op, maak melaatsen rein, drijf demonen uit"* (Mt. 10,8).

Ook uit de Handelingen van de Apostelen blijkt dat de heilige Geest de apostelen inspireert om te doen wat Jezus deed. Zij waren ervan overtuigd, dat dezelfde Geest die Jezus messiaanse macht had gegeven, op hen was

neergedaald en hen leidde bij hun apostolische zending.

- *"Door de handen van de apostelen gebeurden er vele tekenen en wonderen onder het volk. (...) zelfs droeg men de zieken de straat op en legde hen daar neer op een bed of een matras, in de hoop dat wanneer Petrus voorbijkwam in ieder geval zijn schaduw op een van hen zou vallen"* (Hnd. 5,12.15);
- *"Paulus ging naar hem toe en door gebed en handoplegging genas hij hem. Na deze gebeurtenis kwamen ook de andere zieken van het eiland en ze werden behandeld"* (Hnd. 28,8-9);
- Vgl. *Hnd. 3,1-10; 8,5-7; 14,8-18.*

De genezingen die de apostelen na het Pinksterfeest verrichtten, zijn tekenen dat de gekruisigde en verrezen Christus in zijn Kerk aanwezig is door de kracht van de heilige Geest. Zij herkenden de genezing als een gave van de Geest voor de opbouw van de gemeenschap. Allerlei gelovigen ontvingen in de jonge kerk een gave om te genezen (1 Kor. 12,9.28-30), ook de apostelen en de presbyters.

Uit *Jak. 5,14-16* blijkt niet alleen dat de presbyters in de jonge kerk een bediening tot genezing uitoefenden, maar kan men ook de houding van de gemeenschap ten opzichte van de genezingsdienst opmaken.

Paulus vindt het vanzelfsprekend dat enkelen in de gemeente een gave om te genezen gekregen hebben. Hij beschouwt deze gave niet als iets buitengewoons of sensationeels, maar als een gewone gave die aan de geloofsgemeenschap geschonken wordt: *"... aan weer anderen schenkt diezelfde Geest de gave om ziekten te genezen, de kracht om wonderen te doen. (...) Nu heeft God in de gemeente allerlei mensen aangesteld, allereerst apostelen, vervolgens profeten, en verder leraren; voorts is er de gave om wonderen te doen, te genezen, te helpen,..."* (1 Kor. 12,9-10 en 28). Zie ook *Hnd. 9,17-18.*

3. Genezing in de eerste eeuwen van de Kerk

In de eerste eeuwen van de Kerk hadden de gaven van genezing kennelijk dezelfde plaats als in het Nieuwe Testament. Ze waren geen doel op zich maar speelden een belangrijke rol in het geheel, als tekens van de aanwezigheid van de levende Heer.

- Zo schreef Irenaeus van Lyon in het jaar 202 na Christus: "Daarom (= om te bewijzen dat Jezus God is) en in zijn naam handelen zij die waarlijk zijn discipelen zijn, die genade van hem ontvangen, tot welzijn van de overige mensen, eenieder naar de gave die hij van hem ontvangen heeft: sommigen drijven wis en zeker duivels uit, zodat dikwijls degenen die van boze geesten gezuiverd zijn, tot geloof komen en tot de Kerk toetreden. Anderen (...) krijgen visioenen en profetieën. Weer anderen genezen zieken door handoplegging, zodat ze gezond worden. Ja, zelfs doden zijn opgewekt, zoals wij al zeiden, en zij bleven nog vele jaren bij ons. Wat moet ik nog meer zeggen? Ontelbaar zijn de charismata die de Kerk over de hele wereld van God ontvangen heeft in de naam van Jezus Christus die onder Pontius Pilatus gekruisigd is, charismata die ze elke dag weer uitoefent ten bate van de heidenen."³
- Hippolytus (± 235 na Chr.) spreekt uitdrukkelijk over de gave van genezing en de echtheid ervan. Ook geeft hij een wijdingsgebed over olie, opdat deze olie heiliging en gezondheid zou verschaffen.⁴

³ *Adversus Haereses II*, 32, 4-5 = Eusebius KGV, 7.

⁴ TRAD. APOST. 14; Nederlandse vertaling Bonheiden. Vgl. bespreking van deze tekst in BULLETIN VOOR CHARISMATISCHE THEOLOGIE, NR.14.

- In de beschrijving van het leven van de heilige Hypatius (446 na Chr.) staan genezingen vermeld als gevolg van zalving van zieken met gewijde olie door een priester.⁵

Zo zijn er nog veel meer teksten aan te halen uit de begintijd van de kerk. Enerzijds blijkt uit deze teksten dat genezingen voorkwamen, anderzijds dat er een ontwikkeling plaatsvond waarbij men langzaam weggroeide van de nieuwtestamentische praktijk. De charisma's, inclusief de gaven van genezing, werden steeds meer aan het ambt van bisschoppen en priesters gekoppeld. Dat had verschillende oorzaken. Het hing zeker samen met misbruik van charisma's in ketterse stromingen en met de overgang van de vervolgte overtuigde catacombe-kerk naar de gevestigde staats-kerk.

Tot die tijd werd het doopsel vooral toegediend aan volwassenen die zich daarop grondig hadden voorbereid en bewust de heilige Geest ontvingen. Nu werd het dopen van pasgeboren kinderen de algemene praktijk.

Verder kwam in de theologie de gedachte op dat de genezingen die in het Nieuwe Testament staan ook alleen maar bedoeld waren voor die begintijd.

Ook Augustinus (354 - 430 na Chr.) meende aanvankelijk dat de periode van 'mirakelen' voorbij was. Maar later verkondigde hij dat er in zijn eigen bisdom gedurende twee jaar zo'n zeventigtal miraculeuze genezingen plaatsvonden, welke werden opgetekend. In zijn boek "De Stad Gods" staat vrijwel alles wat nodig is voor een gezonde en dynamische geloofsvisie op genezingen. Enkele grondlijnen⁶:

- A. Op de allereerste plaats zijn deze genezingen verbonden met **het geloof in Jezus' verrijzenis**. Het is verkeerd te denken dat Jezus' verrijzenis voor de mensen van vroeger wel geloofwaardig was. Zo schreef Augustinus. Ook toen kon de wereld dat niet geloven, maar het ongelooflijke van de verrijzenis werd aannemelijk gemaakt door andere ongelooflijke dingen die wel gezien werden, nl. wondertekens die in betrouwbare boeken staan opgetekend.

Augustinus schreef dat er ook in zijn tijd nog wonderen in Christus' naam gebeurden door de sacramenten, door gebeden, door relieken van heiligen. Ze zijn het werk van dezelfde God die ze doet door wie Hij wil en hoe Hij wil.

- B. Vervolgens beklemtoont Augustinus **de genezende kracht van de sacramenten van Doopsel en Eucharistie**. Hij geeft er voorbeelden van:

- een arts geneest van jicht en pijn bij het ontvangen van het Doopsel;
- een toneelspeler genas van verlamming en een gezwel toen hij het Doopsel ontving;
- een huis wordt van een boze geest bevrijd doordat er de Eucharistie wordt opgedragen.

- C. Verder wordt door Augustinus de kracht benadrukt van **het gelovig gebed**, vooral in verbondenheid met de Kerkgemeenschap:

- vrienden van Innocentius bidden vurig en de operatie is niet meer nodig;
- een aan borstkanker lijdende vrouw bidt en laat zich zegenen door een andere pas gedoopte vrouw en wordt genezen;
- een bisschop bidt een enkele keer voor een jonge man die hij niet heeft gezien en deze wordt van een demon verlost.

Zo maar enkele voorbeelden uit een hele reeks.

⁵ Beschrijving van Callinicus, **VITA HYPATII** - Sources Chrétiennes nr. 177.

⁶ Augustinus Aurelius, *De Stad Gods*; vert. G. Wijdeveld. Uitg. Ambo, Baarn, 1983, blz. 1137-1153.

Augustinus zorgt voor de bekendmaking van de wondertekenen door rapporten te laten opmaken en door er zelf over te vertellen. Hieruit moge blijken hoe Augustinus de wondertekenen van genezing in een juiste bijbelse geloofsvisie plaatst. Hij verbindt ze met het geloof in Jezus en met de geloofs-gemeenschap langs de bemiddeling van heiligen, gebruikmakend van eenvoudige tekens en gewijde voorwerpen, niets menselijks uitsluitend. En deze tekens dienen duidelijk om het geloof bij anderen te wekken en te versterken en God nog meer te loven om zijn liefdevolle zorg voor ons. Met deze woorden resumeert Augustinus tevens de christelijke traditie uit de eerste eeuwen.

Letterlijk of symbolisch

Bij datgene wat in de Heilige Schrift te lezen staat over genezingen moet wel gekeken worden naar de literaire vorm en moet steeds de vraag gesteld worden: welke boodschap hebben de gewijde schrijvers willen overbrengen? De genezingsverhalen zijn in ieder geval niet louter symbolische illustraties van Jezus' verkondiging. De gewijde schrijvers en de kerkelijke schrijvers uit de eerste eeuwen blijken werkelijk gebeurde genezingen te willen verhalen. Bepaalde genezingsverhalen hebben duidelijk een dubbele betekenis maar dan wel in die zin dat ze naast de feitelijke ook een symbolische zin bevatten.

In eerder genoemde oud-christelijke teksten is verschillende keren sprake van "zalving van zieken met olie". In de eerste eeuwen van de kerk werd het zalven van zieken veelvuldig gebruikt voor genezing van allerlei ziekten en kwalen. Een specifiek sacramentsbegrip met onderscheid tussen sacramenten en sacramentalia, bestond toen nog niet. Dat ontstond pas rond de twaalfde eeuw⁷. Het sacrament ging men toen omschrijven als een ritus voor stervenden, bijna uitsluitend beschouwd als een voorbereiding op de eeuwige zaligheid. Men ging het noemen: Laatste Oliesel. De overtuiging "God heelt" was grotendeels opgegaan in de gedachte "God geeft ziekte". Een eenzijdige opvatting van gelatenheid ten opzichte van lijden en kruis heeft het evangelisch zicht op genezing verduisterd.

Gaven van genezing zijn wel altijd aanwezig gebleven in de Kerk, maar kwamen in latere eeuwen veel minder voor dan in de eerste eeuwen. Het beperkte zich veelal tot uitzonderlijkheden in de levens van bepaalde heiligen en tot bepaalde bedevaart-plaatsen. In de 19de eeuw kwam daar nog bij dat vanuit de filosofie en het natuur-wetenschappelijk denken de opvatting gemeengoed werd dat dergelijke genezingen op gebed helemaal niet kunnen gebeuren. Vanuit die filosofische vooronderstelling werden de genezingsverhalen in de Bijbel als louter beeldspraak gezien.

⁷ Zie artikel 'Letzte Ölung oder Krankensalbung?' van prof. G. Greshake in *Geist und Leben* 56 (1983) blz.119-136; in vertaling verschenen in *Communio* (1983), vert. dr. J. Ambaum.

HOOFDSTUK 3

Hernieuwde opleving sinds Vaticanum II

In de tweede helft van de 20ste eeuw kwam er ten aanzien van de bediening tot genezing een verandering, zowel binnen als buiten de kerk. In grote delen van de kerk begon men meer oog te krijgen voor de oorspronkelijke opdracht tot genezing, mede door het toenemend aantal genezingen die volgden op gebed. In de wetenschaps-filosofie werd men bescheidener in het verkondigen van algemeen altijd en overal geldende principes. En nu rond de eeuwwisseling bevindt de kerk zich in een maatschappij waarin 'alternatieve' genezers in het leven van heel veel mensen en in de media een geaccepteerde plaats innemen. In het denken over bovennatuurlijke zaken en wonderen lijken we in een overgangssituatie te zijn. De meeste mensen hebben in hun schooltijd en opleiding nog een vrij dogmatische ontkenning van bovennatuurlijke zaken meegekregen en houden daar bewust of onbewust aan vast. Tegelijkertijd is er in de hedendaagse cultuur een hele andere wind gaan waaien.

Deze veranderingen bepalen mede het begrip en het onbegrip dat we tegenkomen als we ervoor pleiten met mensen te bidden om genezing.

Sacramenten van genezing

Ziekenzalving en boetesacrament

Door het Tweede Vaticaans concilie (1962-1965) kreeg het sacrament van de ziekenzalving meer van haar oorspronkelijke betekenis terug. Gesteld werd dat er beter gesproken kon worden van 'zalving van de zieken', in plaats van het 'laatste oliesel'; en dat de geschikte tijd om het te ontvangen "reeds aanwezig is, wanneer een gelovige door ziekte of ouderdom in levensgevaar begint te komen." (Constitutie over de liturgie, nr. 73)

De Katechismus van de Katholieke Kerk (KKK), die 30 jaar later verscheen, geeft uitdrukkelijk het doel van de ziekenzalving aan als ze spreekt over twee sacramenten van genezing: het boetesacrament en de ziekenzalving. Als doel van deze twee sacramenten wordt genoemd: dat de kerk, "in de kracht van de heilige Geest, zijn (= Jezus Christus') werk van genezing en heil zou voortzetten." (KKK 1421)

Genezing door eucharistie

Ook de eucharistieviering blijkt in veel opzichten een genezend aspect te hebben. In de prelatie wordt dikwijls gebeden: "om heil en genezing te vinden zullen wij U danken, altijd en overal". En ook de bede "verlos ons Heer van alle kwaad", vlak voor de communie impliceert een bede om genezing. Evenals het gebed dat daar op volgt: "maar spreek en ik zal gezond worden". Die genezing wordt dan ook niet zelden tijdens een eucharistieviering ervaren.

Hier onder een voorbeeld.

Er werd met iemand gebeden aan het einde van een Eucharistieviering. De desbetreffende persoon schreef aan zijn

Ruim een jaar geleden had ik huiduitslag. Volgens de dokter was het psoriasis en dus ongeneeslijk. De medicijnen die ik kreeg hielpen heel snel maar de kwaal kwam nog sneller en in ernstiger mate terug. Toen heb ik door een van uw teams voor mij laten bidden. Kort daarna zijn de klachten verdwenen. Dat is nu alweer vier maanden geleden. Ik wil God hiervoor bedanken en ook u.

pastoor het volgende:

Sinds Vaticanum II is er heel veel gebeurd op het gebied van de bediening tot genezing, zowel onder katholieken als onder andere christenen. In samenhang met een hele beweging van geloofsverdieping en herontdekking van allerlei charisma's begonnen ook de gaven van genezing zich weer meer te manifesteren. Niet gebonden aan het ambt of aan bijzonder heilige personen of aan een bedevaartplaats, maar als een werking van de Heilige Geest die zijn gaven uitdeelt zoals Hij het wil.⁸ Het concilie vestigde speciaal aandacht op deze gaven en zei erbij dat de Geest deze gaven verspreidt onder gelovigen van elke rang, gaven die zowel wonderbaar als eenvoudig kunnen zijn.⁹

In de liturgie is ruimte voor charisma's

Mede door de concilie-uitspraken over de charisma's kwam er openheid voor een charismatische vernieuwing binnen de rooms-katholieke kerk. Zoals de liturgische vernieuwing de liturgievieringen ingrijpend heeft veranderd, zo zou deze charismatische vernieuwing het omgaan met de heilige Geest en zijn gaven gaan veranderen.

Dat de liturgische vernieuwing vooraf ging aan de charismatische vernieuwing zou overigens in veel opzichten een gelukkige volgorde blijken te zijn. De vernieuwde liturgie bleek een ruimtescheppend kader te zijn waarin charisma's, waaronder ook de gaven van genezing, een plaats kunnen krijgen.

⁸ *1 Korinte 12,11.*

⁹ *Lumen Gentium 12.*

HOOFDSTUK 4

Wonderen en wetenschap

Voordat we nu overgaan naar de praktijk gaan we in dit hoofdstuk eerst nader in op de theoretische doordenking van het bidden om genezing. Over natuur en boven-natuur, wonderen en het wantrouwen tussen geloof en wetenschap.

Zijn genezingen natuurlijk of bovennatuurlijk?

Om hier enig zicht op te krijgen citeren we hieronder uitvoerig de Duitse dogmatiekhoogleraar Heribert Mühlen.¹⁰ Hij zegt dat velen eerst een vrij lang proces doormaken voor ze de houding van diep vertrouwen en overgave aan God bereiken. Deze houding is nodig bij het gebed om genezing en hoort bij de aanvaarding van de gave van genezing. Verder benadrukt hij dat de gave van onderscheiding noodzakelijk is bij het uitoefenen van de gave van genezing en dan zegt hij: "zowel bij hem die om genezing vraagt, als bij de aanwezigen die voor hem bidden, zijn natuurlijke, in de schepping zelf verborgen, krachten werkzaam.

De medische literatuur kent voorbeelden van spontane genezing van zware organische ziekten, zonder dat er sprake is van religieuze invloed: de natuur geneest zichzelf. Deze mogelijkheid tot spontane genezing, die in de schepping zelf besloten ligt, is de basis voor de charismatische genezing. Deze genezing is niet naar haar wezen bovennatuurlijk, maar naar de wijze waarop ze plaatsvindt." Aldus Mühlen. De genezende krachten die in de schepping zelf liggen, worden volgens hem geactiveerd. "De schepping komt tot haar recht binnen de grenzen van haar eigen mogelijkheden. God heeft de mens als zijn evenbeeld, zijn partner geschapen en ook het lichaam van de mens heeft deel aan die verhouding tot God. Ziekte en dood zijn volgens het Nieuwe Testament tekenen van de scheiding van God, van de zonde.¹¹ Christus heeft ziekte en dood weliswaar niet weggenomen, maar Hij heeft ze ontdaan van hun anti-goddelijk karakter. Als iemand zichzelf dus met een heel diep vertrouwen aan God teruggeeft, heeft dat zijn uitwerking tot in de lichamelijke kant van zijn bestaan. Dat is niet zo vreemd als men bedenkt dat vele lichamelijke kwalen met psychische storingen samenhangen." Daarbij wijst hij erop dat de doktoren tegenwoordig veel patiënten krijgen met kwalen die hun oorzaak vinden in persoonlijke spanningen, ergernis, stress, prestatiedwang, valse eerzucht, emotionele onevenwichtigheid, enz. Daaruit ontstaan dikwijls organische kwalen.

Die kwalen vragen niet alleen om medicijnen maar ook om een emotioneel genezingsproces. Daarbij is een goede verstandhouding met andere mensen belangrijk. "De hoogst persoonlijke relatie die de mens kan ervaren, is de relatie tot God zelf", schrijft Mühlen. "Daarom wordt hij door deze relatie ook het meest gegrepen en blijft de invloed ervan ook zo sterk. Zo valt het te begrijpen, dat de algehele overgave aan God, de ontmoeting met Hem, ook genezingsprocessen in de diepten van de persoon op gang brengt." Dit voorbeeld maakt volgens Mühlen duidelijk dat men niet precies kan zeggen waar de grens ligt tussen de genadige inwerking van God en de natuurlijke krachten van de schepping. "Daarom moet men vermijden al te gauw en op overdreven manier voorvallen als 'bovennatuurlijk' te betitelen."

"De gave van genezing steunt ook bij hen, aan wie ze geschonken is, op een natuurlijke aanleg die ze van hun geboorte af bezitten. Dat is net zo als bij ieder ander charisma. De uitoefening van zulke vaardigheden is dan in zoverre charismatisch, als ze door de Geest van God gezuiverd, geïntensiveerd en aan de opbouw van de Kerk dienstbaar gemaakt worden."

¹⁰ H. Mühlen, *Een weg naar Godservaring*, deel 1. Uitg. Vuur, 1979, blz. 156-158.

¹¹ Vgl. *Romeinen* 6,23.

Niet te vlug

Ook de Vlaamse hoogleraar Walter Smet s.j., gaat in dit verband in op de vraag: natuur of boven-natuur?¹²: "Wie om genezing vroeg en verhoord werd, hoeft zich niet af te vragen of God ja dan niet miraculeus tussenkwam. Iedere genezing is wonderbaar. Ze is Gods werk, ook wanneer Hij zich van artsen en geneesmiddelen bedient. Dat het God behaagt op wonderbare wijze gebeden te verhoren is zeker. Maar men moet niet te vlug van een speciale goddelijke tussenkomst spreken, op een gebied waar nog zoveel te ontdekken valt. Ziet men niet ongelovigen diezelfde genezingen veroorzaken? Ook hier is het vertrouwen de hoofdzaak, en niet het middel waarvan God zich bedient om het te belonen."

Prof.dr. M.F.G. Parmentier schrijft: "Ik zie niet in waarom God de door Hemzelf geschapen orde zou willen verstoren door als een *deus ex machina* ('een god uit een machientje') in te grijpen in processen die Hij zelf van het begin af heeft gewild"¹³. "Mijn hypothese is", schrijft hij, "dat er door Gods toedoen een regeneratieve kracht of 'energie' in de schepping ligt die genezing in de breedste zin van het woord bewerkstelligt."

Laten auteurs als Mühlen en Parmentier met hun omschrijving dan nog ruimte voor de mogelijkheid dat de altijd scheppende God in alle vrijheid iets aan zijn schepping kan toevoegen wat er eerder niet was, bijvoorbeeld een gave om te genezen? Deze auteurs doen een poging om de al te gemakkelijke tegenstelling tussen natuur en bovennatuur te overstijgen. Ook de natuur is vol van Gods scheppende kracht. En God kan anderzijds altijd méér doen dan wij vanuit onze ervaring en berekening voor mogelijk houden.

In het Evangelie zien wij dat het onmogelijk is een scherpe scheidingslijn te maken tussen ziekte, bezetenheid, 'natuurlijke' en 'wonderbaarlijke' genezingen. Wat 'natuurlijk' of 'wonderbaarlijk' is is bovendien cultuurgebonden en hangt af van het verwachtingspatroon van de mensen: het is niet voor eens en voor goed vast te leggen. Als we naar Jezus kijken zien we dat Hij steeds weer anders reageert. Nu eens legt Jezus de handen op, steekt Hij de vinger in het oor van een doofstomme en raakt hem zelfs aan met speeksel. Dan weer geneest Hij door de kracht van zijn woord. En dikwijls zegt Hij: "Uw geloof heeft u gered".

Walter Smet signaleert in dit verband twee dwalingen.¹⁴ Enerzijds "gelovigen die te pas of te onpas gebeurtenissen aan een 'miraculeuze' tussenkomst van God toeschrijven, alsof Hij de door Hemzelf geschapen natuur gedurig in haar normale werking hoefde te hinderen" (supernaturalisme). Anderzijds het a priori uitsluiten van oorzaken die niet wetenschappelijk waargenomen kunnen worden (naturalisme). Beide dwalingen berusten volgens hem op dezelfde fundamentele vergissing. "Ze overdrijven dermate het onderscheid God-wereld, genade-natuur, geloof-rede, dat ze nadien moeite ondervinden om ze onderling terug in verband te brengen." Er is volgens Smet geen tegenstelling tussen natuurwetten en Gods voorzienigheid, omdat God ook in die natuurwetten werkzaam is. Ook is er geen tegenstelling tussen genade en menselijke natuur. "Door Gods genade wordt de menselijke natuur niet opgeheven maar geheiligd en van Gods leven vervuld".

Gebeuren er dan nog wonderen?

Als we spreken over wonderen dan is het van belang te zien wat we onder wonderen verstaan.

¹² W. Smet *Ik maak alles nieuw* Uitg. Lannoo, 1974, 2^e druk, blz. 144-145.

¹³ Martien Parmentier, *Heil maakt heel*. Uitg. Meinema, 1997, blz. 65-66.

¹⁴ W. Smet, *Ik maak alles nieuw*. Uitg. Lannoo, 2^e druk, 1974, blz. 61-62.

In de brochure "Kerk als helende gemeenschap"¹⁵ vinden we hierover het volgende geschreven: "Het is niet vruchtbaar van wonderen alleen te spreken bij zogenaamde 'bovennatuurlijke' gebeurtenissen.

In de bijbel heeft het begrip wonder een veel bredere betekenis. Oriënteren we ons aan de bijbel, dan kunnen we zeggen: een wonder is een bijzondere gebeurtenis die bij een mens of groep mensen verwondering, blijdschap en hoop wekt, en waarin het heilzame en reddende handelen van God wordt ervaren. In de bijbel worden met wonderen en tekenen enerzijds zeer opvallende gebeurtenissen bedoeld, zoals die worden vermeld bij de uittocht uit Egypte. Maar anderzijds kan het ook gaan om het wonder van de liefde en om de ervaring van Gods bescherming (zie 2 *Sam.* 1,26; *Spr.* 30,18; *Ps.* 139,6). Als de mens deze gebeurtenissen als bijzonder en door God geschonken ervaart, mogen we bijbels gezien van een wonder spreken.

In de bijbel horen we trouwens ook de klacht over de afwezigheid van wonderen (*Re.* 6,13; *Job* 9,9-10). Toch is de teneur van de Schrift als geheel, dat niets te wonderlijk is voor de Heer (*Gen.* 18,14). In het bijzonder rondom Jezus lijken wonderen aan de orde van de dag te zijn. Zijn wonderen zijn echter niet alledaags maar blijven bijzonder. En als Jezus op ongeloof stuit kan Hij geen wonder doen (*Mc.* 6,5-6; *Mt.* 13,58). Een wonder staat dus ook niet los van de ontvankelijkheid ervoor.

Wezenlijk voor wonderen is, dat hierin het heilzame en reddende handelen van God wordt ervaren. Zij verwijzen naar God, die ruimte schept voor Zijn heil. Maar alleen in het geloof worden wonderen als tekenen van Godswegen erkend en ervaren. Een wonder vraagt om herkenning."

Als is vastgesteld dat in de Bijbel wonderen de hierboven omschreven betekenis hebben dan volgt de vraag welke betekenis het woord wonder in onze wereld heeft. "Wie uitgaat van een natuurwetenschappelijk gesloten wereld, waarin alles volgens vaste natuurwetten verloopt, zal geen ruimte overhouden voor het geloof in bijzondere wonderen."¹⁶ Maar de uitgangspunten van de moderne wetenschap en de cultuur hoeven niet beslissend te zijn voor een oordeel over wonderen. Die uitgangspunten worden ook weer gewijzigd op grond van inzichten van de nieuwere natuurkunde.

In de "Katholieke Catechismus voor volwassenen"¹⁷ wordt gezegd: "De moderne natuurwetenschap beperkt zich bij haar beschouwing van de werkelijkheid, bewust tot de binnenwereldlijke factoren, ze ziet bewust af van de vraag naar God. Dit is vanuit de methodische veronderstellingen van de natuurwetenschap volkomen gerechtvaardigd. Maar de beschouwing van de wereld vanuit het gezichtspunt van de natuurwetten is slechts één, niet de enige, manier om de werkelijkheid te begrijpen. Als zo'n beschouwingwijze wordt verabsoluteerd, kan het geloof zich daar niet mee tevreden stellen. Het geloof in de levende God, de Schepper van hemel en aarde, zou van zijn inhoud beroofd worden, als het geen rekening meer zou houden met de mogelijkheid en de werkelijkheid, dat God ook op buitengewone wijze inwerkt op de tijd en geschiedenis. Zulk een geloof zou een innerlijke tegenspraak inhouden."

Prof.dr. Jan Van der Veken uit Leuven zei het eens als volgt "Genezingen zijn tekenen van Gods genadigheid, maar hoe moeten ze geïnterpreteerd worden? Dat is het lastige." En dan haalt hij pater Monden s.j. aan, die in zijn boek "Het Wonder" zegt: "we moeten niet zeggen zoals we vroeger zeiden: een wonder is iets wat ingaat tegen de natuurwetten. We kennen vandaag de natuurwetten niet genoeg om zelf te weten wat ingaat tegen de natuurwetten."

¹⁵ Brochure van de *Deputaten voor Contact met de Charismatische Werkgemeenschap Nederland* van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Uitg. Boekencentrum, Zoetermeer, 1992, blz. 29.

¹⁶ Brochure van de *Deputaten voor Contact met de Charismatische Werkgemeenschap Nederland* van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Uitg. Boekencentrum, Zoetermeer, 1992, blz. 29.

¹⁷ Nederlandse vertaling (1986) van de *Katholischer Erwachsenen-Katechismus* die door de *Duitse bisschoppen* werd uitgegeven in 1985.

"Wonderen zijn in de eerste plaats gebeurtenissen die in een gebedscontext verschijnen als een heilvol bezig zijn van God met de mensen"¹⁸, zegt Van der Veken, "In een gebedsbijeenkomst gebeuren dergelijke dingen en worden ze geïnterpreteerd als een teken van Gods genadigheid. Ze zijn een teken van Gods genadigheid op dezelfde titel als het genezen van de blinde in het evangelie een teken is dat Gods Rijk naderbij komt. In eerste instantie moeten we dit zien als feitelijke kwesties. De volgende stap is dan de interpretatie, en die interpretatie moet een religieuze interpretatie zijn. Die twee moeten we uit elkaar houden. Maar daarmee is niet gezegd dat we weten hoe het komt dat blinden kunnen zien of dat kankerpatiënten genezen. Hier ligt nog een enorm terrein van onderzoek braak. Een wonder kan niet objectief, wetenschappelijk worden vastgesteld, omdat het steeds door degene die gelooft als een wonder moet worden uitgelegd.

Volgens de Bijbel moet daarom een ruimere uitleg worden gegeven aan een wonder. Het gaat hierbij niet alleen om het verbazingwekkende of om het sensationele. God, Schepper van de wereld is in al Zijn werken "wonderbaar", ook in het kleine en gewone. Maar Hij kan Zijn macht ook tonen in het buitengewone."¹⁸

De "Katholieke Catechismus voor volwassenen"¹⁹ besluit de paragraaf "het optreden van Jezus en Zijn daden" met: "De wonderwerken van Jezus waren geen spectaculaire show-wonderen: 'tekenen uit de hemel' heeft Jezus steeds afgewezen" (*Mc. 8,11-13; Lc. 11,29; Joh. 6,30*).

De wonderen moeten tot nadenken stemmen en leiden tot geloof. Van de andere kant zijn slechts gelovige ogen en oren in staat, te vatten wat in Jezus' werken gebeurt (*Mt. 11,4-6; Lc. 10,23-24*). Zo zijn Zijn wonderen daden met het karakter van tekenen, waaruit moet duidelijk worden, dat God overwinnaar is van ziekte en leed, van de dood en het kwaad. Het zijn tekenen die verwijzen naar het verrijzenisleven, naar de nieuwe schepping. In dit alles moet ook Jezus' volmacht oplichten en Zijn heerlijkheid. Het moet duidelijk worden dat in Jezus "*de goedheid en mensenliefde van God*" is verschenen (*Tit. 3,4*).

Wantrouwen tussen geloof en wetenschap

(gebed en medische behandeling niet tegenover elkaar)

Tot voor kort heerste de opvatting dat de geneeskunde het exclusieve recht heeft om met "gezondheid" bezig te zijn en dat het geloof zich uitsluitend met het "zieleheil" zou moeten bezighouden. Er heeft lange tijd een wantrouwen geheerst tussen geloof en wetenschap.

De dagelijkse ervaring leert dat geneesheren en verpleegkundigen, ook wanneer zij zich gelovig noemen, zich doorgaans inzetten vanuit de overtuiging, dat het herwinnen van de gezondheid hoofdzakelijk of alleen van de medische wetenschap verwacht mag worden. Het tegenovergestelde uiterste komt een enkele keer ook wel voor, namelijk dat op grond van een fanatiek geloof, elke medische hulp geweigerd wordt.

Veranderde houding van priesters

Tekenend is hier de evolutie die we bij priesters waarnemen tegenover de psychiatrie. Nadat zij meer bekend raakten met de resultaten van psychologie en psychiatrie, begrepen ze dat ze psychisch zieke mensen niet konden helpen met een oproep tot bekering en een vrome aansporing alleen, en verwezen hen steeds meer naar psychiaters, psychologen en psycho-therapeuten. Was het vroeger eerder verdacht een beroep te doen op hen, nu ging het gelden als een teken van gezond verstand, zoveel mogelijk mensen te verwijzen naar deskundigen.

¹⁸ Vgl. J. van der Veken in het artikel 'Begaafdheid en gaven van de Geest' in het tijdschrift *Communio*, 11^e jaargang, nr.1, januari 1986, blz. 41.

¹⁹ Nederlandse vertaling (1986) van de *Katholischer Erwachsenen-Katechismus* die door de *Duitse bisschoppen* werd uitgegeven in 1985.

Ook hierdoor geraakten het sacrament van verzoening en de geestelijke begeleiding wat op de achtergrond. De meeste priesters meenden als priester nauwelijks nog iets te kunnen betekenen voor de gezondheid van de mens. En zo kwamen niet alleen de geneesheer maar ook de priester tot de overtuiging dat geloof en gebed niet relevant waren voor de gezondheid van de mens, en dat alleen de geneeskunde zich hiermee mocht bezig houden.

Het zicht op een God die langs vele wegen mensen kan aanraken met Zijn genezende kracht werd daardoor sterk verzwakt en was vaak helemaal verdwenen. De secularisatiegedachte heeft - naast haar goede inzichten - hier in belangrijke mate toe bijgedragen. In een drang naar 'ontmythologisering' hebben sommige bijbelstudies vrijwel iedere wonderlijke genezing ontkend. Hierbij verving de moderne wetenschap volledig het zogenaamde primitieve geloof in genezingen. Al wat genezing heet in het Nieuwe Testament zou dan op louter natuurlijke en positief wetenschappelijke wijze verklaard kunnen worden. Men zou toen gekomen zijn tot het erkennen van "genezingen" op grond van het naïeve geloof van de mensen uit die tijd. Wanneer men nu het geloof en gebed weer opnieuw wil betrekken bij de gezondmaking van heel de mens, dan beschouwen sommigen dit als een onverantwoorde terugkeer naar een primitieve en onwetenschappelijke leefwijze, waarbij het geloof gebruikt wordt als een "deus ex machina" om het tekort aan menselijk kunnen op te vullen. In antwoord hierop het volgende.

Gods genezende kracht

De boodschap van vele schriftteksten wordt inderdaad door de bijbelwetenschap vanuit de toenmalige denk- en spreekwijze dikwijls tot een verstaanbare kern herleid.

Het zal altijd een samengaan moeten zijn van natuurlijke en bovennatuurlijke krachten tot gezondmaking van heel de mens. Indien we echter ontkennen dat Jezus in woord en daad mensen tot in het diepste van hun wezen met Zijn genezende kracht heeft geraakt, dan houden we van heel het Nieuwe Testament niet veel meer over dan een levenloos geraamte.

Het gaat er om te erkennen dat God langs vele wegen werkt om de mensen naar lichaam, ziel en geest te genezen. Het is jammer wanneer dokters, psychiaters, en verpleegkundigen zich minachtend uitlaten over het bidden om genezing en dit als bijgeloof afwijzen. Het is evengoed jammer wanneer priesters de werkelijke mogelijkheden van de geneeskunde en de psychiatrie te onderschatten of minachten. Evenwichtiger is: een positieve waardering voor geneeskunde en psychiatrie laten samengaan met een positieve kijk op de genezende en bevrijdende kracht die er van gebed en sacramenten kan uitgaan.

Om te onderstrepen dat bidden om lichamelijke genezing geenszins medische hulp mag uitsluiten, maar deze juist moet oproepen en haar plaats moet geven, halen we hier een schrifttekst aan uit het Oude Testament:

*"Waardeer de arts, want je hebt hem nodig
en ook hij is door de Heer geschapen;
want al komt de genezing van de Allerhoogste,
hij krijgt van de koning een geschenk.
Om zijn kundigheid wordt de arts hoog geëerd
en hij wordt door de invloedrijken bewonderd.
De Heer laat de aarde geneeskrachtige kruiden voortbrengen
en een verstandig man wijst die niet af.
Werd het water niet zoet gemaakt door het hout
om de kracht van de Heer te tonen?
Hijzelf heeft de mensen hun kennis gegeven
om verheerlijkt te worden in zijn wonderbare werken.
Met die kruiden stilt de arts de pijn
en de apotheker maakt er balsem van.
Aan de werken van de Heer komt nooit een einde*

*en van Hem komt genezing over de aarde.
Mijn kind, wees niet onnadenkend als je ziek bent,
maar bid tot de Heer, want Hij is het die geneest.
Vermijd de zonden en wees rechtschapen
en reinig je hart van alle ongerechtigheid;
brand wierook en breng een offer van fijn meel
en maak je gave zo rijk als je kunt.
En ook voor de arts moet je een plaats inruimen,
want ook hij is door de Heer geschapen;
laat hem niet van jou wijken,
want ook hem heb je nodig.
Er zijn immers ogenblikken
dat de goede afloop in hun handen ligt,
want ook zij bidden de Heer
dat Hij hun een gelukkige diagnose
en genezing geeft tot behoud van het leven.
Wie zondigt tegen zijn Maker
komt terecht in de handen van de arts".*

(Sir. 38,1-15)

Er zou veel meer gestreefd moeten worden naar harmonie tussen geloof en wetenschap, tussen het gelovig gebed om genezing en de medische behandeling.

HOOFDSTUK 5

Onzuivere geloofsopvattingen

In de meeste christelijke milieus, zowel bij protestanten als katholieken, bestaan enkele onzuivere geloofsopvattingen of hardnekkige misverstanden die een juist zicht op de leer en uitoefening van de gave van genezing beletten.

Zowel vroeger als nu waren en zijn er theorieën die ons willen doen geloven dat God ons ziekte en lijden zendt of nog erger, die de Oudtestamentische gedachte verkondigen dat God mensen straft door lijden en ziekten. Dit is in ieder geval heel duidelijk in tegenspraak met de opvattingen van Jezus. Uit het evangelie blijkt duidelijk dat Jezus in zijn algemeenheid wil dat mensen gezond zijn, vrij van lijden en pijn.

Van tijd tot tijd hebben mensen Jezus' woorden over het "kruis opnemen" misverstaan. Ze dachten dat Hij mensen aanmoedigde om, als ze ziek waren, te blijven lijden. Dat deed Jezus nooit. Hij genas zieken en gaf hun de gezondheid terug. Jezus is gekomen om heil te brengen voor de gehele mens, niet alleen voor zijn ziel.

Hij is gekomen *"opdat ze leven mogen bezitten, en wel in overvloed"* (Joh.10,10). Aan diegenen die in de greep waren van ziekte bood Hij zijn genezende liefde aan. De evangeliën vertellen ons dat Jezus zijn leerlingen de opdracht gaf zijn genezende boodschap uit te dragen. Hij wilde dat zijn taak van genezing zou worden voortgezet nadat Hij was heengegaan. De kracht die Hij hun gaf om zieken te genezen, was de kracht van de Liefde, dezelfde kracht die zijn bediening uitstraalde toen Hij op aarde was.

De apostelen hebben zich ingespannen om de blijde boodschap te brengen in Jezus' Naam. Zij en de eerste christenen leefden vanuit dezelfde "Geest-ervaring" als Jezus: een intense en warme verhouding met de Vader, die Liefde is.

Het lijden van Jezus

Jezus heeft zelf - op een bepaald ogenblik - in zijn aardse leven welbewust en persoonlijk lijden en sterven aanvaard, zoals de lijdensvoorspellingen getuigen. Deze diepe innerlijke verscheurdheid en later het afgrijselijke lichamelijke lijden zijn echter het gevolg van miskennis en vervolging welke van buitenaf kwamen.

Het dragen van dit lijden en de aanvaarding van dit sterven ziet Hij als het gevolg van zijn zending. Hij koos zijn eigen lijden en sterven niet, maar Hij aanvaardde het en vond in dit lijden betekenis, in zover het deel uitmaakte van zijn verlossende zending.

Het verlossende lijden is heel vaak een lijden dat ons door anderen wordt aangedaan. Dit kan zijn: bespottung, verbanning, martelaarschap. Verlossend lijden is dan wat iemand moet verduren voor de zaak van het evangelie. Paulus spreekt over honger, schipbreuk en ander soort lijden, zoals verhoren voor de rechtbank en andere moeilijkheden. *"Op het ogenblik verheug ik mij dat ik voor u mag lijden en in mijn lichaam mag aanvullen wat nog ontbreekt aan de verdrukkingen van Christus, ten bate van zijn lichaam, dat is de kerk"* (Kol. 1,24).

Ook christenen die Christus willen volgen, zal dit soort lijden, dat hun door anderen wordt aangedaan, ten deel vallen.

God kan ook van sommigen lichamelijk lijden vragen om bij te dragen aan de verlossing die Jezus Christus bewerkstelligd heeft.²⁰ Hierbij gaat het om uitzonderlijke gevallen. Dit is altijd moeilijk te verstaan: lichamelijk lijden dus, als deel van Gods geheimnisvolle plan om aan de verlossing bij te dragen, lijden dat de aandacht kan vestigen op hogere waarden.

Maar dit is iets anders dan altijd en overal het lijden te ondergaan als door God gezonden en gewild. Gezond zijn is de gewone wil van God voor de mensen en ziekte is een kwaad dat we dienen te bestrijden.

In de medische wereld wordt elke kracht en kennis ingezet om zieken gezond te maken voor zover dit mogelijk is en wordt er alles aan gedaan om ziekte en lijden te bestrijden. Wij mogen niet te pas en te onpas aankomen met de boodschap van "lijdzame aanvaarding" en onderwerping, terwijl wij bij uitstek de brengers zouden moeten zijn van een blijde boodschap die genezing inhoudt.

Al is er een hele reeks van christelijke heiligen geweest, die het lijden hebben verdragen uit liefde tot God, toch blijft het helemaal waar, dat genezing centraal stond in Jezus' verlossing. Hij kwam om heelheid van leven te brengen. Hij ging met heel Zijn wezen binnen in het lijden van de mensen, en Hij straalde een onvoorwaardelijke liefde uit, die voortvloeide uit de eenheid met zijn Vader. Hij verdreef op zeer duidelijke wijze het idee dat ziekte een straf van God was. (Vgl. *Lc. 13,2-4; Joh. 9,2-3*).

God wil gezondheid

We blijven als christenen geroepen om de genezende boodschap te verkondigen en de mensen erop te wijzen dat zij mogen bidden of laten bidden om genezing. Ziekte en lijden kunnen door God worden aangewend (toegestaan, niet veroorzaakt!) voor een hoger doel, zoals bemiddelend lijden voor anderen.

Daarom moeten we blijven geloven dat we mogen bidden om genezing, geloven dat God ons kan genezen en kan doen wat voor ons het beste is. We moeten proberen de ziekte te verhelpen langs de weg van de lichamelijke middelen, de medische wetenschap, én door gelovig gebed en de gaven van de Geest. En we moeten ervoor openstaan dat lijden er kan zijn terwille van hogere waarden.

De Amerikaanse schrijver George Martin gaat in deze lijn nog een stap verder als hij schrijft²¹:

"We moeten gelovig beseffen dat het over het algemeen Gods wil is, dat een zieke weer gezond wordt. We behoeven God door ons bidden niet te overtuigen, dat Hij genezing moet schenken; we bidden juist omdat we weten dat Hij dit zo graag doet. We hoeven niet te bidden om de genezing te verdienen; we bidden juist omdat Jezus de genezing al voor ons verdiend heeft. We hoeven niet te bidden tot een verre God die geen belangstelling voor ons zou hebben; we bidden juist tot een Vader die mateloos veel van ons houdt."

Maar dit betekent volgens Martin nog niet dat we ook weten op welke wijze Hij op ons bidden zal ingaan. Behalve dan wanneer iemand in bepaalde situaties een bijzondere gave van geloof krijgt of een 'woord van kennis'²² (Vgl. *1 Kor. 12,7-9; Hnd. 3,4-7*).

"Er bestaat een geloof in de genezingskracht van God die iedere christen behoort te hebben, en een bijzondere gave van geloof die aan sommigen wordt gegeven waardoor zij in staat zijn om met zekerheid te weten dat God de persoon wil genezen waarvoor zij aan het bidden zijn". Aldus Martin.

²⁰ Vgl. *En zij herkennen Hem*, Michael Scanlan. Uitg. Kok-Kampen, ± 1979, blz. 105.

²¹ Uit een hoofdstuk van 'Genezing ... de Bijbel staat er vol van' (blz. 50), opgenomen in de *Materialenmap van Bouwen aan de Nieuwe Aarde* onder nr. 8.2.3.1.

²² 'Woord van kennis' is een ingeving van de Geest waardoor iemand kennis krijgt van iets dat hij of zij niet op natuurlijke wijze weet. Vaak is het kennis die betrekking heeft op genezing of bekering, *Basisinformatie Katholieke Charismatische Vernieuwing*. Uitg. Stichting Bouwen aan de Nieuwe Aarde, Helmond, 1996, blz.6.

Niet geloven in geloof

Tot die zekerheid kan men zich niet opwerken. Iedere poging daartoe is zelfs misleidend. Martin schrijft hierover: "Het gebeurt wel dat sommigen voor zichzelf of voor anderen bidden en ... zich dan schuldig voelen omdat de genezing niet gekomen is, zij maken er zich een verwijt van dat ze niet genoeg geloof hebben; ze willen zich een geloof afdwingen dat vrij is van alle twijfels, een zekerheid dat God zal genezen. Omdat het in de praktijk onmogelijk is zijn twijfels door wilskracht de baas te worden, zien zij zichzelf en hun twijfelachtigheid als een hindernis voor Gods genezende werkzaamheid en voelen zich daarover nog meer schuldig. Zo'n geloofsopvatting zit er naast. Ons geloof moet de twijfel durven erkennen en tegelijkertijd vertrouwen op God; het heeft gewoon de onwetendheid te aanvaarden omtrent de bijzonderheden van Gods plan met ons."

Francis MacNutt, eveneens uit de VS, gaat hier nog dieper op in. Hij schrijft²³: "Ik geloof in God - niet in mijn geloof. Mijn geloof is niet gericht op mijn geloof, maar op God. Dit lijkt vanzelfsprekend. (...) Maar als iedereen die om genezing bad werkelijk deze woorden verstond, zouden een heleboel problemen die we in de dienst der genezing tegenkomen, opgelost zijn."

De wijze dus van bidden is: zich in geloof tot God wenden in volkomen vertrouwen dat Hij weet wat goed voor ons is, dat Hij meer van ons houdt dan wie ook, en ook de macht heeft om alles te bewerken wat voor ons nodig is; en in te zien, dat de geloofsdaad die van ons wordt verwacht erin bestaat te bidden voor de zieke en de resultaten aan God overlaten. Het is belangrijk dat we bij het bidden om genezing iedere simplistische methode die altijd zou gelden vermijden en ook het denken dat een bepaalde wijze van geloven of bidden alles zal moeten oplossen. Elke situatie is weer anders. Er is geen vast patroon.

- De melaatse in Mt. 8,2 bad: *"Heer, als U wilt, kunt U me rein maken"*.
- De honderdman in Mt. 8,6.8 bad: *"Heer, mijn kind ligt verlamd thuis, met vreselijk veel pijn (...) spreek een woord en mijn kind zal beter worden"*.
- En de vrouw die al twaalf jaar aan bloedvloeingen leed (Mt. 9,20) raakte alleen maar de zoom van Jezus' kleed aan. Jezus zei haar: *"Uw vertrouwen is uw redding"*.

Zuiver geloof

Het geloof in Gods genezende kracht mag ook niet verward worden met vrome gevoelens of eigen verlangens. Zeker mag men niet in de bekoring vallen om het tekort aan rustig vertrouwen op te vijzelen met het aankweken van vrome gevoelens. Het gebrek aan innerlijke rustige overtuiging kan ook niet zo maar door uiterlijkheden opgevuld worden. Het kan dramatisch worden wanneer men in die toestand iemand wil overtuigen dat hij zal genezen als hij maar gelooft. Daarmee ontstaat een vicieuze cirkel: als je niet gelooft zal je niet genezen en als je niet geneest dan blijkt je niet te geloven.

Bij een zuiver geloof gaat het eerder om een diep vertrouwen en een grote overgave aan God zoals we in de houding van Jezus zelf aantreffen. De grote praktische moeilijkheid is voor ons dikwijls dat onze relatie met God nog beladen is met wantrouwen en angst. Het is dan belangrijk te weten dat we in zulk een geloof mogen en kunnen groeien met vallen en opstaan.

Ruimte laten voor de verwondering is hierbij zeer belangrijk. We weten uiteindelijk niet hoe, waar en wanneer God geneest. Het is nodig vrij te worden van een te sterke drang naar resultaat, waardoor we "grijpgrage handen" krijgen. Het gaat eerder om te leven in blijde verwondering, in verwachting, in constant vertrouwen op God, die onverwachts wonderen doet.

²³ Genezing. Uitg. Novapress Laren, 1974, blz. 102-103.

HOOFDSTUK 6

Grondhouding bij het bidden om genezing

Bediening tot genezing

Als we spreken over een bediening tot genezing heeft het woord 'bediening' betrekking op datgene wat iemand door de kracht van de heilige Geest doet voor de genezing van anderen. Dat kan variëren van het bidden vóór iemand, tot het bidden mét iemand of het bidden waarbij men handen legt op de schouders, op het hoofd of eventueel op het zieke lichaamsdeel van degene die om genezing vraagt.

In deze ruime betekenis neemt iedere biddende christen wel eens deel aan een bediening tot genezing.

Er zijn ook gelovigen die hier meer dan anderen een gave voor hebben. De Katechismus van de Katholieke Kerk zegt in dit verband: "Aan sommigen geeft de Heilige Geest een speciale gave om ziekten te genezen, waarmee de kracht van de genade van de Verrezene getoond wordt."²⁴

De bediening tot genezing staat niet op zichzelf. Ze maakt deel uit van de totale zorg voor de zieke mens; zowel medisch als pastoraal. Medicijnen, therapie, sacramenten, verkondiging, gezond verstand, overgave, liefdevolle betrokkenheid van mensen dragen bij aan de genezing van of het positief om leren gaan met ziekte en lijden. Elk van deze elementen is net zo belangrijk en aanvullend als het gelovig gebed om genezing, met of zonder handoplegging.

Waar het bij de bediening tot genezing in alle eenvoud om gaat is: Als christelijke gemeenschap zorg en aandacht schenken aan de zieke en lijdende mens en vanuit compassie met hen en voor hen te bidden. Afhankelijk van de situatie zal men bidden om kracht, verlichting of genezing. Men moet aanvoelen en onderscheiden op welke wijze gebeden kan worden en in welke vorm.

Gaven van genezing

We spreken ook over gaven van genezing. Wat Paulus over deze gaven schrijft in *1 Kor. 12* wordt verschillend vertaald:

- NBG-vertaling: "*gaven van genezingen*" (vs. 9) en "*gaven van genezing*" (vs. 28 en 30).
- Willibrordvertaling 1995: "*gave om ziekten te genezen*"(vs. 9) en "*gave om te genezen*" (vs. 28 en 30).
- De zeer letterlijke Voorhoeve-vertaling 1982: "*genadegaven van genezing in (de kracht van) de ene Geest*" (vs. 9) en "*genadegaven van genezingen*" (vs. 28 en 30).

Het is een gave van de heilige Geest die iemand die in Jezus Christus gelooft ontvangt om Zijn helende kracht in een bepaalde situatie door te geven. Het is niet een permanent aanwezig vermogen waar iemand over beschikt. Degene die bidt en eventueel handen oplegt is steeds weer geheel afhankelijk van de heilige Geest en van de geloofsgemeenschap waar hij/zij deel van uitmaakt. Hij/zij is geen genezer(es), kan geen 'eigen praktijk' beginnen.

Grondhouding

Er zal altijd rekening gehouden moeten worden met een eindeloze verscheidenheid van mensen en hun ziekten, van omstandigheden en mogelijkheden, van gaven en beperktheden.

Het vraagt zowel een grote bescheidenheid en luisterbereidheid, als ook een groot geloof en moed. Er is wijsheid en moed voor nodig om te bidden voor genezing, zeker als het gaat om lichamelijke genezing.

²⁴ *Katechismus van de Katholieke Kerk* (KKK) 1508, vgl. 1 Kor. 12,9.28.30.

Geloof

Het eerste en belangrijkste wat nodig is is een gelovige grondhouding. Als de leerlingen aan Jezus vragen hoe het komt dat zij die bezeten jongen niet hadden kunnen bevrijden dan zegt Jezus: *"Omdat je te weinig vertrouwen hebt"* (Mt. 17,19-20). Hier gaat het over geloofsgebrek bij degene die een bediening tot genezing uit wil oefenen.

Maar alleen bij de bedienaar is geloof nodig, ook bij de biddende gemeenschap en de zieken is geloof van belang. Gebrek aan geloof/vertrouwen is in het evangelie een van de voornaamste redenen waarom de Heer weinig genezingen kon verrichten, zoals in Nazaret (Mc. 6,5-6). Maar dit mogen we nooit omdraaien door bij het uitblijven van een gevraagde genezing te beweren dat er dus een gebrek aan geloof was.

Gebed

Voor een bediening tot genezing is heel veel gebed nodig. Jezus, die zelf nachten doorbracht in gebed, nodigt ons uit om te groeien naar een dieper leven van gebed, als ook tot voortdurend en volhardend gebed.

Paulus zegt dat we altijd moeten bidden (Vgl. *Ef. 6,18; Kol. 4,2*). Het is een vergissing te menen dat we alles krijgen wanneer we maar eens een keer goed bidden. Als we in de Bijbel lezen dat Jezus zich telkens terugtrok om te bidden (*Mt. 14,23*), hoeveel te meer hebben wij dan het gebed nodig.

Je komt niet tot een liefde die helemaal oog en oor is voor Hem, door zo maar eens een keer te bidden. Tot zo'n liefde kom je alleen door voortdurend gebed.

In gelijkenissen heeft Jezus gewezen op de noodzaak van een voortdurend gebed. Hij zei: *"In zekere stad was een rechter die God niet vreesde en zich aan geen mens iets gelegen liet liggen. Een weduwe in diezelfde stad kwam telkens bij hem, met het verzoek: 'Help mij aan mijn recht tegenover mijn tegenpartij.' Een tijdlang weigerde hij, maar later zei hij bij zichzelf: 'Ik ben wel niet godvrezend en laat me aan geen mens iets gelegen liggen, maar omdat ze zo lastig is, zal ik deze weduwe aan haar recht helpen; anders komt ze me uiteindelijk een klap in mijn gezicht geven.'" De Heer zei: 'Hoor wat die onrechtvaardige rechter zegt. Zou God dan geen recht doen aan zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem om hulp roepen en naar wie Hij welwillend luistert?'"* (Lc. 18,2-7).

Het Marcus-evangelie geeft een voorbeeld hoe Jezus de blinde geleidelijk geneest, doordat Hij hem tweemaal de handen oplegde, voordat hij goed kon zien (*Mc. 8,22-25*).

Genezing is meestal een proces dat tijd vraagt. Het gebeurt dat er verbetering optreedt door gebed, maar omdat men de moed niet heeft te volharden, komt men niet verder. Het blijkt in sommige gevallen goed te zijn het bidden over langere tijd te spreiden, over dagen, weken of maanden. Dit wordt ook wel "soaking prayer" genoemd (doordrenkend gebed). Ook al komt er niet direct een zichtbaar antwoord op ons gebed en schijnt er op het eerste gezicht niets te gebeuren, toch moedigt Jezus ons aan om net als de weduwe in de gelijkenis, te blijven bidden.

Verbondenheid

Jezus had de juiste grondhouding bij het bidden om genezing. Vanuit een warme, liefdevolle verhouding met zijn Vader was Hij er diep van overtuigd dat zijn Vader het leed, de ellende en de duivelse machten wilde verdrijven door zijn Liefde.

Het gaat er in de dienst van genezing niet zo zeer om wat we doen, maar wat we zijn. Van zeer groot belang is, dat wijzelf een diep geestelijk leven leiden in nauwe verbondenheid met Jezus, waardoor ons eigen leven geheeld en geheiligd wordt. Zo mogen wij kanaal zijn van Zijn aanwezige liefde, die troost, heelt en bevrijdt. Ook verbondenheid met heel de kerk en met de groep die met jou samen bidt is belangrijk.

HOOFDSTUK 7

Wat je tegenkomt als je zo met mensen gaat bidden

"Het gebed om genezing richt zich allereerst op de innerlijke bekering en genezing. Naast het herstellen van de persoonlijke relatie met God kan men hier denken aan het verwerken van psychische traumata, van persoonlijk ervaren leed, en het aanvaarden van eigen eenzaamheid. Een voorwaarde voor iedere vorm van genezing is de vergeving", zo schrijven de Nederlandse bisschoppen²⁵

Enkele punten uit dit citaat zullen we nader uitwerken: m.n. innerlijke genezing en vergeving.

Gebed kan nooit vervangen wat de persoon zelf moet doen. Heel vaak heeft degene die om genezing vraagt zelf de sleutel in handen. Zelf je gevoelens niet langer onderdrukken, zelf iemand vergeven, zelf anders gaan leven, serieus naar de dokter gaan luisteren en doen wat hij zegt, jezelf accepteren zoals je bent. Genezing kan ook worden belemmerd door onvrije relaties en verplichtingen, geen afstand kunnen doen van dingen die echt kwaad en verkeerd zijn, angst voor innerlijke genezing of doordat men geen verlangen tot bekering heeft maar alleen genezing zoekt. In een gesprek kan iemand zoiets gaan inzien, maar dan nog kan er gebed nodig zijn. Gebed om de nodige kracht om die noodzakelijke stap zelf te zetten.

1. Nood aan innerlijke genezing

Eigen inzet is lang niet altijd toereikend. Zonder Gods hulp kan niemand genezen. Veel pijn hangt samen met psychische traumata, innerlijke verwondingen. Die vragen om een gebed voor innerlijke genezing en genezing van herinneringen. Hierover zijn vele goede artikelen en boeken verschenen.²⁶ Uit die literatuur halen we een aantal passages en gedachten naar voren.

Dikwijls is de ontredde van een mens te verklaren vanuit een natuurlijke samenhang van onverwerkte problemen uit het verleden, een gebrek aan echte liefde of sterke relatiestoornissen. Barbara Shlemon schrijft hierover²⁷: "De menselijke geest kan men vergelijken met een ijsberg, waarvan de piek boven het wateroppervlak van de oceaan zichtbaar is terwijl het overgrote deel eronder zit. De piek is dan het bewustzijn, dat slechts een klein deel is van onze geestelijke vermogens; het deel van de ijsberg onder water is ons onderbewuste, dat het grootste deel van onze geestelijke activiteit uitmaakt. Dit onderbewustzijn is ons 'gevoel' met onze emoties, intuïtie, geheugen en karakter. (...) De meesten van ons realiseren zich niet hoeveel pijn, verdriet en leed we hebben weggedrongen, diep in ons binnenste. Het is onmogelijk om op deze aarde te leven zonder een hele opeenhoping van pijnen te vergaren. We kunnen ze wel een hele tijd onderdrukt hebben, maar ze zullen er toch steeds zijn. (...) Maar we kunnen de klappen, de smarten en pijnen in ons leven na verloop van tijd niet blijvend onderdrukken, zonder dat ze op een of andere manier naar boven komen en moeilijkheden veroorzaken, in ons lichaam of in ons gemoed (onze psyche). (...) Het is moeilijk om de liefde van Jezus Christus te aanvaarden of de volheid van de Geest te ontvangen als we zoveel pijnlijke wonden in ons diepste binnenste meedragen." Aldus Shlemon die vervolgens in een gebed alle levensfasen doorloopt.

Wanneer het gaat over dat "onderbewuste" over vroeger opgelopen wonden, onderdrukte pijnen, onverwerkte

²⁵ *Bisschoppelijke brief nr. 24*, 1988, blz. 9.

²⁶ Zie blz. 37, "Aanbevolen literatuur".

²⁷ Uit *Ik zou zo graag*. Uitg. Bouwen aan de Nieuwe Aarde, (vele malen herdrukt), blz. 6 en 7.

problemen, gemis aan echte liefde of relatiestoornissen, dan kunnen dergelijke wonden mogelijk geheeld worden door een goede psycholoog of psychiater. Deze kunnen dikwijls verwondingen blootleggen en laten zien. Zij kunnen ons helpen nieuwe gewoonten en gedragspatronen aan te leren en te beoefenen. Maar de psychologie heeft ook duidelijk beperkingen. Dikwijls heeft deze professionele hulp de betrokken personen geleerd om vol te houden en een woordenschat te gebruiken waarmee ze zelf hun problemen kunnen omschrijven, maar zonder dat ze genezen. Wanneer het bidden om genezing gebeurt vanuit een juist geloof in Jezus de Heiland (= heelmaker) - die dezelfde is gisteren, vandaag en in eeuwigheid (Hebr.13,8) - dan kan Hij ook deze wonden helen.

Ieder mens loopt in zijn leven innerlijke wonden op: in de baarmoeder, bij de geboorte, als klein kind in het gezin, op school, bij echtscheiding, bij het zoeken naar een partner, naar werk, bij het (geen) kinderen krijgen of het kinderen los moeten laten, bij familieconflicten, etc. Ieder die eerlijk zijn leven en gedragingen onder ogen ziet zal inzien dat hij/zij in bepaalde mate innerlijke genezing nodig heeft. Het is een onderdeel van groei naar geestelijke volwassenheid.

Elly van Z. is 48 jaar, is getrouwd en heeft 2 kinderen. Vanaf haar 10^e tot 13^e jaar is ze misbruikt door een over-buurman. Ze was vaak erg bang en depressief. Ze voelde zich heel vlug schuldig en dacht dat ze slecht was. Meerdere malen in haar leven is ze opgenomen geweest voor slaapkuren en jarenlang slikte ze anti-depressiva. Ongeveer acht jaar geleden heeft ze de genade ontvangen om vanuit het geloof in Christus te willen gaan leven. Ze ging weer 's zondags naar de kerk en ze bezocht ook wekelijks een gebedsgroep. Via de gebedsgroep hoorde ze over innerlijke genezing. Ook volgde ze retraites voor innerlijke genezing waarin met haar voor innerlijke genezing gebeden werd. Jarenlang werd ze begeleid door iemand die naar haar luisterde en met haar bad. Zo kon ze haar ervaringen uitspreken en zo vorderde het genezingsproces stapje voor stapje bij haar. In dit proces waren er wel momenten waarin Elly door zoveel pijn en verdriet heen moest dat ze veel liever wilde stoppen met alles, maar uiteindelijk ging ze toch steeds door. Na jaren is ze nu praktisch genezen en gebruikt ze geen anti-depressiva meer. Ze voelt zich een vrij mens en ze weet dat dat een vrijheid is die God haar geschonken heeft.

2. Nood aan genezing van herinneringen

Van sommige innerlijke verwondingen zijn we ons bewust, van anderen niet. Bidden om genezing van de herinnering betekent dat heel het leven, zelfs van vóór de geboorte, in geloof en dankbaarheid wordt aangeboden aan Jezus' genezende liefde opdat Hij iedere "blauwe plek" zou genezen.

"Al die wonden van het verleden zijn materiaal om geheeld te worden, en om nieuwe mensen te worden", schrijft prof. J. Van der Veken.

Naast en samen met psychologische hulp mogen al deze wonden in geloof toevertrouwd worden aan Jezus' helende kracht die ook nu nog werkzaam is. Dit kan gebeuren in een persoonlijk gebed, of in een gebed met iemand die om deze genezing vraagt of ook wel in een groepsgebed waarin een voorbidder een voor een de levensfasen in herinnering roept en de wonden van die fasen bij Jezus brengt. Voor Jezus zijn die gebeurtenissen uit het verleden niet onbereikbaar. Voor Hem bestaat immers geen tijd. ("Jezus Christus is dezelfde, gisteren, vandaag en tot in eeuwigheid" Hebr. 13,8). In dat geloof mogen we met Jezus de dingen herbeleven en aan Hem toevertrouwen. We laten Hem toe in alle hoekjes van onze ziel.

3. Oorzaken in voorgeslacht

Het kan ook nodig zijn nog verder terug te gaan in het verleden. Sommige wonden en problemen kunnen voortkomen vanuit het voorgeslacht.²⁸ Bijv. bij verslavingen, occulte praktijken, zelfdoding en vervloeking. Ook die oorzaken zijn voor de Heer bereikbaar. Hij kan de negatieve doorwerking stoppen of verbreken.

²⁸ Een aanbevolen boek hierover, geschreven door Dr. Kenneth McAll, is *Healing the Family Tree*, Uitg. Sheldon Press (London), 1982, 1^e druk.

Toos L. is de derde dochter in een gezin van vijf kinderen. Ze is altijd wat anders geweest dan de andere kinderen in het gezin. Erg gesloten, stug en zonder vreugde. Vanaf haar tiende kreeg ze zelfmoord gedachten en was erg depressief. Ze kon wel goed studeren, maar het werd moeilijker toen ze vanaf haar zestiende stemmen begon te horen, die haar allerlei negatieve dingen influisterden.

Enkele jaren geleden is zij en haar moeder via bewust gelovige mensen op het spoor gekomen van innerlijke genezing. Toen er met haar gebeden werd ontving iemand een woord van kennis. Hierdoor kwam aan het licht dat er door haar oma een vloek is uitgesproken over de derde dochter van haar derde dochter. Deze vloek is verbroken en daarna is het proces van innerlijke genezing begonnen. Nu, na enkele jaren van gelovig biddend op weg zijn, zijn de stemmen en de zelfmoord-gedachten verdwenen en wordt Toos meer en meer open en kan ze genieten van de mooie dingen in het leven.

4. Noodzaak te vergeven

Een zeer belangrijke reden waarom mensen niet genezen of niet kunnen genezen is dat men niet bereid is om te vergeven. Dit komt zeer veel voor. Maar al te vaak blijkt dat de onwil om te vergeven de genezing in de weg staat. Men kan geen innerlijke vrede, maar ook geen innerlijke genezing verkrijgen, wanneer men haat- en wrokgevoelens blijft koesteren.

Wie geen vergeving schenkt of geen vergeving vraagt, blijft zitten in de gevangenis van schuld en bitterheid, ten prooi aan allerlei emotionele conflicten. Bij het bidden om genezing staat dit als een onzichtbare muur om de persoon heen, waardoor de genezing wordt tegengehouden.

"Kan een mens die tegenover een medemens in zijn woede volhardt, bij de Heer zijn heil komen zoeken?" (Sir. 28,3)
 Het is alsof God zegt: zo kun je toch niet bij Mij komen om genezing te vragen, als je rondloopt met gevoelens van wrok en haat. Zo kun je toch niet bidden. Het kan gebeuren dat er langdurig gebeden wordt om genezing, zonder enig resultaat, totdat men ontdekt dat bij de persoon over wie gebeden werd, een diepe wrok zit. Als we de wrok laten voortwoekeren dan openen we de deur om de bitterheid binnen te laten. En bitterheid is vaak oorzaak van zowel geestelijke als lichamelijke stoornissen.

De uitspraken die Jezus in de Bijbel doet over vergeving, laten geen twijfel bestaan aan de absolute noodzaak om te vergeven:

- *"Want als jullie de mensen hun overtredingen vergeven, zal je hemelse Vader ook jullie vergeven. Maar als jullie de mensen niet vergeven, zal je Vader jullie overtredingen ook niet vergeven" (Mt. 6,14-15).*
- *"Hoe vaak moet ik mijn broeder vergeven als hij mij iets misdoet?" vroeg Petrus. "Tot zeventig maal zeven keer toe", zei Jezus (Mt.18,21-22).*
- *"En wanneer je staat te bidden, vergeef dan degene tegen wie je iets hebt, opdat je Vader in de hemel ook jullie je overtredingen vergeeft" (Mc. 11,25).*
- *"Als je je offergave naar het altaar brengt, en je herinnert je daar dat je broeder iets tegen je heeft, laat dan je offergave daar voor het altaar achter, ga je eerst verzoenen met je broeder, en kom dan terug om je offergave te brengen" (Mt. 5,23-24).*

Wezenlijk in verband met genezing is een verzoenende houding aannemen tegenover medemensen, tegenover God, tegenover zichzelf.

Wat dat laatste betreft: iemand kan werkelijk ondermijnd worden door op een ziekelijke manier met de volgende gedachten bezig te zijn: 'Ik ben slecht, een grote zondaar, ...'. Sommigen oordelen harder over zichzelf dan God ooit

zou doen. Omdat ze geloven dat ze afgewezen zijn, wijzen ze anderen af en zo blijft de cirkel rond. Of in de biecht zijn de zonden vergeven maar men heeft de vergeving niet met zijn/haar hart aanvaardt. Als men die vergeving niet in zichzelf heeft aanvaardt, wordt het moeilijk zichzelf en anderen te vergeven. Wij moeten Gods vergeving accepteren. Om genezen te worden, is het nodig te leren ook onszelf van harte te vergeven.

Een kanttekening hierbij moet wel gemaakt worden. Er kan een lange tijd nodig zijn tussen het groeiende inzicht dat men iemand moet vergeven om zelf meer vrij te worden en het moment dat die vergeving ook geschonken kan worden. Wie bijvoorbeeld voor het eerst de moed opbrengt om over eigen incestervaringen iets te vertellen moet niet direct het advies krijgen: vergeef de dader. Dat snelle advies kan als een doofpot gaan functioneren waardoor de lang verdrongen gevoelens er niet uit kunnen komen. Dat verhaal moet er eerst uit. Daar moet alle ruimte voor zijn. Langzaam, heel langzaam kan zo iemand op het spoor van vergeving komen.

Voor de genezing zal meestal meer nodig zijn dan alleen vergeving. Er zal geluisterd, gepraat en gebeden moeten worden. Een lange verwerkingsperiode zal nodig zijn. Vergeving en genezing gaan vaak hand in hand. Bij al die gesprekken en dat hele verwerkingsproces zal het gebed een hele heilzame werking hebben. Vaak is het nodig om eerst met je wil en je verstand te vergeven. Tegen allerlei gevoelens in deze vergeving met je wil herhalen, totdat je gevoel er op den duur mee instemt. Hierbij steeds vergevende liefde blijven vragen aan God. Op deze manier groei je dan naar vergeving met je hart.

5. Vraag naar lichamelijke genezing

Meestal is het moeilijk te geloven dat mensen door geloof en gebed lichamen kunnen genezen.

Het is veel gemakkelijker te geloven dat bidden kan leiden tot genezing van innerlijke wonden, bekering en innerlijke vrede.

Veel mensen geloven wel in het effect van de absolutiewoorden in de biecht, maar hebben er veel moeite mee bij de ziekenzalving in lichamelijke genezing te geloven.

Toch vinden lichamelijke genezingen ook plaats, niet alleen in grote massale bijeenkomsten, maar ook in retraites en op andere plaatsen. Het bidden om lichamelijke genezing vergt heel wat van ons geloof. 'Wie meen ik wel te zijn, dat God door mijn bidden iemand zou genezen? Zou God door mijn bidden een ernstig zieke mens willen genezen?' Toch heeft de Heer zelf zijn volgelingen opgeroepen voor de zieken te bidden en Hij geneest evenals 2000 jaar geleden nog steeds mensen.

Belangrijk is het daarbij in het oog te houden welke functie opmerkelijke genezingen kunnen hebben. Genezingen hangen in de Evangeliën, en ook in onze tijd, samen met de verkondiging van het Rijk van God dat duren zal tot in eeuwigheid. Genezingen hebben een tekenwaarde. Ze kunnen iets duidelijk maken over Gods liefde voor de mensen en ze verwijzen naar het komende Rijk van God. In dat Rijk zal Hij *"alle tranen uit hun ogen wissen, en de dood zal niet meer bestaan, geen rouw; geen geweent, geen smart zal er zijn, want al het oude is voorbij"* (Apok. 21,4).

Genezing blijft uiteindelijk een mysterie, zelfs zij die het meest begiftigd zijn met de gave van genezing, geven toe dat ze niet weten waarom God sommige mensen wel geneest en andere niet.

Tijdens een gebedsdienst waarin ook werd gebeden voor genezing kwam er een mevrouw bij een gebedsteam voor gebed. Ze zei dat ze veel last had van duizelingen en soms flauw viel. Ze had de ziekte van Meniere. Na het gebed ging ze naar huis, maar ze voelde zo'n warmte in haar hoofd dat ze zich geen raad wist. Ze stopte onderweg naar huis om ergens een kop koffie te drinken en ze herinnert zich nog dat ze de hele tijd met haar hoofd in de handen heeft gezeten omdat het zo warm aanvoelde. Toen de warmte wat minder werd is ze naar huis gegaan en belde meteen de pastoor op. Ze was ongerust en kwaad. Maar de pastoor stelde haar gerust en zei dat hij dacht dat er waarschijnlijk een genezing in haar hoofd plaats vond. Hij stelde haar voor om God hiervoor te danken. Later heeft haar arts de genezing bevestigd.

Een jongen van zeven jaar zou op dinsdag aan zijn oog geopereerd moeten worden. Op zondag is hij in een gebedsdienst waar zijn moeder voor hem laat bidden. Op maandag doet de arts in het ziekenhuis nog even controle-onderzoeken voor de operatie. Na een bepaalde tijd roept hij er een andere arts bij een deze bevestigt wat hijzelf al zag, maar niet kon geloven, nl. dat een operatie niet meer nodig was. Het oog was volledig genezen.

Zuster H. is op retraite. In het begeleidingsgesprek zegt ze terloops dat ze nogal wat moeite heeft met staan. Hierdoor kan ze bijv. moeilijk mee helpen met de afwas maar ze kan ook niet met haar medezusters op reis. De dokter heeft haar tabletten gegeven om de doorbloeding van haar benen te bevorderen. Aan het einde van het gesprek bidt haar begeleider met haar voor de bloedvaten in haar benen. Vanaf dat moment heeft ze geen last meer. Ze kan nu weer -ook langere afstanden- lopen en doet bijna iedere dag de afwas. Tabletten zijn niet meer nodig.

6. Nood aan bevrijding

Tenslotte kunnen zich situaties voordoen waarin er geen lichamelijke, psychische, maatschappelijke of morele oorzaak te vinden is voor een kwaal, terwijl er aanwijzingen zijn in de richting van demonische invloed. De Nederlandse bisschoppen schreven in dit verband: "Ook het exorcisme, of bevrijding uit de macht van de boze, is een vorm van genezing. Het uitdrijven van duivelse en boze geesten is een Nieuw Testamentisch gegeven, dat de kerk altijd heeft erkend."²⁹ In de Nederlandse praktijk is men er echter zo voorzichtig en terughoudend mee dat het vrijwel niet functioneert.

In Italië is dat anders. De Toscaanse bisschoppen hebben er in april 1994 een uitvoerig document over uitgegeven³⁰, waar het tijdschrift van de Nederlandse Kerkprovincie, Een-twee-een, op 23 dec. 1994, verslag van deed: "De mogelijkheid dat iemand onderworpen is aan de machten van het kwaad en van de duivel zelf is volgens de Toscaanse bisschoppen een 'onbetwistbaar feit'. (...) Het ritueel voor een duiveluitdrijving of 'exorcisme' vraagt van de pastores de grootst mogelijke voorzichtigheid om duivelse aanvallen te onderscheiden van een zekere lichtgelovigheid (...).

²⁹ *Bisschoppelijke brief nr. 24*, 1988, blz. 10.

³⁰ In het frans gepubliceerd in *La Documentation Catholique*, 20 november 1994, No 2104, blz. 988-998.

De bisschoppen benadrukken dat het exorcisme geheel en al is voorbehouden voor duidelijke gevallen van duivelse bezetenheid³¹. In alle andere gevallen zal men andere vormen kiezen zoals: luisteren naar het woord van God in een geest van boete en bekering; langdurig persoonlijk gebed en vasten; speciale gebeden om bevrijding verricht in groepsverband of door personen die daartoe door de bisschop gemachtigd zijn; viering van de sacramenten en gebruik sacramentalia, die overeenkomstig hun betekenis worden gekozen. Alleen als alle middelen van de kerk zijn benut, kan men gaan denken aan een exorcisme." Ook het verzaken aan het kwaad en nieuwe keuzes maken is nodig.

Interdisciplinaire aanpak

De pastorale liefde van de priesters moet volgens de Toscaanse bisschoppen o.a. hierin bestaan dat ze "met welwillendheid zich bezighouden met mensen, die verklaren bezeten te zijn (...) dat zij zich in de ernstigste gevallen en moeilijk te begrijpen gevallen richten tot hun bisschop, die dan een afgevaardigde met een bijzondere bekwaamheid zal benoemen om de tekenen van de ware bezetenheid te onderkennen en in staat is om eventueel exorcisme toe te passen."³² In al die gevallen moet volgens deze bisschoppen de hulp van deskundigen vanuit de medische wetenschap of uit de psychiatrie worden ingeroepen. Daarbij pleiten ze voor "een interdisciplinaire groep deskundigen in elk diocees, die op een vaste wijze samenwerkt met de bisschop en met de hiermee belaste priesters als een groep die bekwaam is om raad en hulp te bieden bij het onderscheiden van elk geval apart."

In de Nederlandse bisdommen worden de namen van de officieel aangestelde exorcisten niet bekend gemaakt. De regel is dat men zich in voorkomende gevallen dient te wenden tot de plaatselijke bisschop. De Landelijke Pastorale Kerngroep van de Katholieke Charismatische Vernieuwing in Nederland heeft een pastoraal onderscheidingsteam in het leven geroepen. Mensen die denken last te hebben van demonische invloeden kunnen daar terecht voor gesprek en gebed waarbij geprobeerd wordt te onderscheiden of er een exorcisme moet worden aangevraagd bij een van de bisschoppen.

Mirjam, een jonge vrouw uit Colombia, komt tijdens een genezingsweekend voor een begeleidingsgesprek. Ze vertelt dat ze regelmatig lastig gevallen wordt door Lucifer. Meestal moeten dit soort verhalen met een korreltje zout genomen worden. Maar in haar verhaal zat een kern van waarheid.

Haar oma was haar hele leven bezig geweest met spiritistische zaken. Dit meisje was als kind hier ook bij betrokken geweest op een vrij intense manier. Een team van meerdere personen heeft een tijd lang regelmatig voor haar gebeden. Langzaam maar zeker zijn alle angsten en negatieve invloeden bij haar verdwenen.

³¹ Duivelse bezetenheid komt in de praktijk maar zelden voor

³² Uit paragraaf 20 van genoemd document [In het frans gepubliceerd in *La Documentation Catholique*, 20 november 1994,????]. Van dit document is een voorlopige vertaling in het Nederlands gemaakt door Bouwen aan de Nieuwe Aarde. [Toevoeging 2003: Deze vertaling staat op website StuCom, <http://home.hetnet.nl/~stucom>, als doc.0048. k.s.]

HOOFDSTUK 8

Praktische toepassing in de kerkgemeenschap

Als je als pastor tot de overtuiging komt dat de bediening tot genezing weer een plaats moet krijgen in het (basis)pastoraat, dan is er in de praktijk van de parochie dikwijls nog een lange weg te gaan.

In zijn kerstbrief van 1990³³ zegt kardinaal Danneels dat er een schrijnende onwetendheid is bij veel mensen wat geloofszaken betreft. Daarom is grondige evangelisatie, catechese en permanente vorming dringend nodig. Op de eerste plaats moet er informatie gegeven worden over de schatten van de eigen katholieke traditie: de bijbel, de liturgie.

Na dit geschreven te hebben komt hij met zijn pleidooi voor de bediening tot genezing en hij zegt: "Er zal ook heel wat aandacht besteed moeten worden aan persoonlijk gebed en inzet, aan de genezende werking (geestelijk, psychisch en soms ook fysisch) van de klassieke genezings sacramenten: biecht, communie, ziekenzalving; maar ook aan de herwaardering van de eeuwenoude genezingstraditie van de Kerk door het gebed van de gemeenschap en de handoplegging."

Gelegenheid bieden

Zou het niet voor iedere pastor mogelijk zijn om een simpele vorm van bediening tot genezing aan te bieden? Als mensen hun persoonlijke nood uitspreken kan de pastor, of een lid van de ziekenbezoekgroep, op een goed moment zeggen: "Zullen we hier samen voor bidden?" Als die persoon dat wil (er zijn in de praktijk weinig mensen die dat niet willen) dan kan dat heel eenvoudig met een kort gebed: "Heer onze God U weet waar we over gesproken hebben. We willen deze pijn, dit probleem aan U voorleggen en vragen om uw ontferming. We bidden dat uw wil in deze mag geschieden en dat U ons wilt verlossen van het kwade. Onze Vader die in de hemel zijt..."

Uiteraard kan er nog met veel andere woorden worden gebeden en gevraagd om genezing.

Bij ernstige ziektes kan er natuurlijk ook gesproken worden over een ziekenzalving: de sacramentele vorm van bediening tot genezing die de Kerk ons in ernstige gevallen aanbiedt.

Een stap verder

Je kunt ook een stap verder gaan door een gelegenhied te bieden waar mensen naar toe kunnen gaan als ze willen dat er met hen gebeden wordt. Dat kan bijv. in een eucharistieviering waarin men na de communie naar een team van meestal twee personen toe kan gaan om gebed te vragen voor een bepaalde nood. Deze teams moeten natuurlijk zorgvuldig gekozen zijn en goed geïnstrueerd. De persoon in kwestie vertelt aan het gebedsteam waar hij of zij gebed voor vraagt en het team bidt dan voor hem of haar; hierbij wordt vaak een hand op het hoofd of de schouder gelegd van de persoon die om gebed vraagt als teken van Gods nabijheid en zegen. De overige aanwezigen ondersteunen dit met gebed, zang en muziek.

Hoe noemen we zo'n viering?

a) Dienst der genezing?

Eigenlijk is dit een letterlijke vertaling uit het engels van *ministry of healing*. Het klinkt wat ouderwets in de oren en ook niet echt uitnodigend. Verder zou het medische bevoegdheid of kennis kunnen voorwenden, terwijl die er in feite meestal niet is.

b) Genezingsdienst?

³³ *Christus of de Waterman?*. Uitg. Persdienst Aartsbisdom Mechelen, 1990, blz. 15-16.

Als we dit woord gebruiken lijkt het alsof de andere elementen van de viering zoals lofprijzing, verkondiging of aanbidding alleen maar de bedoeling hebben om uiteindelijk te komen tot dat ene doel namelijk genezing. Wie een 'genezingsdienst' aankondigt kan bovendien verkeerde verwachtingen wekken en daarmee onnodige teleurstellingen creëren.

c) *Gebedsgenezing*

Dit is zeker een slechte benaming omdat deze term ook veel in niet christelijke circuits gebruikt wordt. Verder lijkt het ook bij deze aanduiding alleen te gaan om de genezing.

d) *Gebedsdienst met ziekenzegen?*

Dit is wellicht de minst-slechte korte aanduiding voor dit soort liturgische vieringen. Is het ingekaderd in een eucharistieviering dan kunnen we het ook *eucharistieviering met ziekenzegen* noemen.

Het wordt meteen in een bredere context geplaatst als wordt aangekondigd *een viering waarin gelegenheid wordt geboden om onder handoplegging voor u te laten bidden om kracht, om genezing of wat u maar vragen wilt*. Een korte aanduiding daarbij kan ook zijn *dienst/eucharistieviering met zegeningsgebed*.

Hoe vinden dit soort vieringen plaats?

- in een maandelijks eucharistieviering bijv. op woensdagavond of zondagmiddag, waarin na de communie gelegenheid is om voor zich te laten bidden.
- in een oecumenische dienst van lofprijzing, woord en gebed. Na de lofprijzing en woorddienst zijn er eerst voorbeden voor de noden van de wereld, dan voor de noden van de kerkgemeenschap(en) en vervolgens voor de persoonlijke noden van de aanwezigen.
- tijdens een jaarlijkse ziekendag.
- tijdens een retraite.
- tijdens een weekend wat speciaal op genezing gericht is.
- tijdens een bezinningsdag, bezinningsavond of gebedsavond.
- tijdens een viering met eucharistische aanbidding en mogelijkheid om het sacrament van verzoening te ontvangen (evt. met Taizé-muziek op de achtergrond).

Hoe lang bidden we met iemand?

Dat kan kort en lang zijn; afhankelijk van wat de persoon in kwestie verlangt of wat van te voren is afgesproken.

- a) Een korte vorm is dat men naar voren kan komen om een persoonlijke zegen of zegeningsgebed te ontvangen, zonder zelf iets te hoeven zeggen.
- b) Iets uitgebreider is de vorm waarbij men in het kort vertelt waar men gebed voor vraagt. Het gebedsteam verwoordt vervolgens de nood in de vorm van een gebed.
- c) Nog uitgebreider is de vorm van een pastoraal gesprek, waarin men gelegenheid krijgt om uitvoerig te vertellen wat de nood is en waar men hulp, kracht, duidelijkheid of genezing voor vraagt.

Bij a) en b) kunnen tijdens een viering veel mensen in korte tijd een zegen en bemoediging ontvangen. Voor c) is meer tijd en pastorale bekwaamheid nodig.

Waar dit alles in een viering gebeurt kunnen alle aanwezigen met hun gebed en zang de gebedsteams ondersteunen.

Tekenwaarde

Dergelijke vieringen hebben niet alleen betekenis voor de personen die voor zichzelf om gebed vragen. Ze hebben ook een evangeliserende werking; ze maken iets van God zichtbaar. Om met de Nederlandse bisschoppen te spreken:

"De gebedsdiensten voor psychisch gewonden en lichamelijk zieken zijn samen met het sacrament der verzoening en het sacrament der zieken, tekenen van Gods heilbrengende en heel-makende werking".³⁴

Voorbeelden uit de praktijk:

- A. Een parochie houdt een keer per jaar een lof met eucharistische aanbidding speciaal voor de zieken van de parochie. Als afsluiting van het lof wordt er speciaal voor de aanwezigen als groep gebeden.
- B. In enkele parochies wordt een keer per maand of een keer per twee maanden een eucharistieviering gehouden waarin de aanwezigen voor hun noden kunnen laten bidden. In deze vieringen is de homilie meestal ook gericht op genezing. Soms volgt na een tijd van stilte na de communie tongenzang, na deze vorm van gebed volgen vaak woorden van kennis. Hierna kan degene die wil naar een gebedsteam gaan en daar voor zich laten bidden. Een variant hierop die wel gehanteerd wordt is dat alle (of de meeste) aanwezigen naar voren komen en dat iedere aanwezige de hand op de schouder van de buurvrouw of buurman legt en dat er dan kort voor elkaar gebeden wordt. Nog een andere mogelijkheid is om een aantal stoelen vooraan in de kerk te plaatsen. Degene die persoonlijk gebed wil neemt plaats op een stoel; spreekt kort zijn of haar nood uit en laat voor zich bidden. Zij die bidden beëindigen hun gebed ongeveer tegelijkertijd, waarna tongengebed volgt met soms ook woorden van kennis. In deze vieringen is er ook regelmatig tijd ingeruimd om te getuigen van wat God in voorgaande vieringen voor de mensen persoonlijk gedaan heeft.
- C. Her en der worden er ook genezingsdagen gehouden. Zo'n dag begint meestal met een uitgebreide lofprijzing. Hierna volgt een onderrichting. Deze onderrichtingen hebben direct of indirect met genezing te maken. Soms is er na de onderrichting gelegenheid om vragen te stellen of men gaat in kleine groepjes uit elkaar om zo nog wat verder op het thema van de dag in te gaan. Na de middag is er uitstelling van het allerheiligste. Tijdens deze uitstelling is er een gebed om genezing met woorden van kennis. Tijdens zo'n gebed om genezing kun je bijv. de verschillende fases in het leven van een mens doorlopen en aan de H. Geest daar woorden van kennis bij vragen. Is het thema van de dag bijv. vergeving en verzoening dan gaat het gebed om genezing ook meer in die richting. De aanwezigen kunnen ook kort persoonlijk voor zich laten bidden bij een van de aanwezige teams. De dag wordt afgesloten met een feestelijke eucharistieviering.
- D. Op enkele plaatsen in Vlaanderen worden namiddagen (of avonden) voor genezing gehouden, enkele keren per jaar. Hier het verloop van zo'n middag (of avond): 's middags om half twee wordt begonnen met rozenkransgebed. Tijdens dit gebed komen de mensen nog binnen en is gelegenheid om het sacrament van verzoening te ontvangen. Om twee uur begint de lofprijzing. Dan volgt er een onderrichting naar aanleiding van een bijbelperikoop, gevolgd door een korte stille aanbidding. Na een korte pauze gaat men verder met getuigenissen over wat God tijdens voorgaande vieringen gedaan heeft. Hierna wordt het allerheiligste opnieuw uitgesteld om vervolgens zegenend de kerk te worden rondgedragen. In die tijd worden door mensen die die gave van de H. Geest hebben, woorden van kennis uitgesproken en tussendoor korte liederen gezongen. Om ongeveer vijf uur wordt de viering afgesloten.
- E. In weekenden en retraites komen veel vormen van gebed om genezing aan bod; bijv. in de Talitakumi weekenden, die zeer laagdrempelig zijn. Deze weekenden worden verzorgd door een team van priesters en leken; er is een vast schema van opbouw. Het worden weekenden van genezing en bevrijding genoemd. De thema's van de korte onderrichtingen zijn: Jezus geneest en bevrijdt ook nu nog, geloof je dat? Vergeving en verzoening. Geloof en vertrouwen. Sacramenten; sacrament van de zieken. Op zaterdag en zondag is er een eucharistieviering. Alleen op vrijdagavond en een deel van de zaterdagmorgen wordt er gevraagd om niet te praten, maar om de stilte te bewaren. Meer stilte zou bedreigend kunnen zijn. Op zaterdag is er een viering wat

³⁴ Bisschoppelijke brief nr. 24, 1988, blz. 10.

feest van verzoening genoemd wordt. De deelnemers hebben de mogelijkheid om plaatsvervangend vergeving te schenken en te ontvangen. 's Avonds is er een gebed om genezing waarin de verschillende fases in het leven worden doorgebeden. Tijdens dit gebed worden ook woorden van kennis uitgesproken. Die nacht blijft het Allerheiligste uitgesteld en is er aanbidding. Op zondagmorgen kunnen de deelnemers die ervoor in aanmerking komen, de ziekenzalving ontvangen. Verder komen de deelnemers enkele keren per dag in kleine groepjes bij elkaar. Onder leiding van enkele teamleden spreken ze over hun problemen, wisselen ze met elkaar van gedachte en laten ze voor zich bidden. Ook kunnen de deelnemers een persoonlijk gesprek hebben met een van de teamleden. Uiteraard wordt een biechtgesprek aangeraden tijdens het weekend. In de afsluitende eucharistieviering is er ruimte voor getuigenissen en korte dankgebeden. Dit is altijd erg opbouwend en vaak vol humor.

Dit was zo maar een greep uit de verschillende vormen en vieringen waarin het gebed om genezing plaats heeft. In elke pastorale situatie zijn wel mogelijkheden om iets in deze richting te beginnen en te ontwikkelen.

Tot besluit een getuigenis van iemand die zeer dankbaar is dat dit soort vieringen bestaat.

Mevrouw J.P. zag heel erg slecht. Oogartsen stelden een oogziekte vast ten gevolge waarvan ze binnen enkele jaren blind zou zijn. In onze parochie waren er regelmatig eucharistie-vieringen waarin ook gelegenheid werd geboden om voor je te laten bidden onder handoplegging. Meermalen kwam deze mevrouw heel verdrietig vragen om gebed. Sindsdien - en dat is nu enkele jaren geleden - is het proces tot stilstand gekomen. Ze ziet nog steeds voldoende om zelfstandig te kunnen wonen en zich te kunnen verplaatsen. Met wat extra licht kan ze lezen en hiervoor is ze natuurlijk heel dankbaar. Ze is er echt van overtuigd dat het gebed het proces in haar ogen een halt toe geroepen heeft. Een kennis van haar, bij wie dezelfde afwijking was geconstateerd - ongeveer gelijktijdig - ziet al geruime tijd niets meer. Voor de oogarts is het een raadsel ... voor haar en voor ons niet.

SLOTWOORD

We hopen met het uitgeven van deze brochure te bereiken dat er zowel in liturgische vieringen als in het individueel pastoraat meer met mensen zal worden gebeden om genezing. Met mensen bidden om genezing heeft vrijwel altijd een bemoedigend effect. Als er met je gebeden wordt ervaar je de liefde en zorg van de mensen die dat doen. En je kunt daarin iets van Gods liefde en aandacht ervaren voor datgene wat jouw zo bezig houdt.

De samenstellers van deze brochure zijn graag bereid om hun praktijkervaringen te delen met eenieder die hiermee verder wil.

(Toevoeging 2003: Ze zijn bereikbaar via de webmaster van de website StuCom, www.stucom.nl)